

Slovenski čebelar

90 let ZČDS
1898 – 1988

11

Letnik LXXXX-Leto 1988

LETO 1873 – PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

Slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

št. 11

1. november

letnik 90

VSEBINA

Tone Fabjan: Kako je bilo na 6. mednarodnem simpoziju o apiterapiji	325
Pavel Zaletel: Čebelarjeva opravila v novembru	328
Franc Šivic: Pri čebelarjih na Norveškem	331
Edi Senegačnik: O letošnji medeni letini in še kaj	333

IZKUŠNJE ČEBELARJEV

Branko Relič: Reševanje brezmatičnih družin, v katerih gospodarijo trotočke	338
Martin Mencej: Vonj cvetnic – medovitost in zdravilnost	340
Andrej Dvoršak: Nam prinaša rešitev devica?	345
Ropanje medu politični prestop	346
Stjepan Majsec: Travniška paša na Hrvaškem	347
Stane Sajevec: Čebele med jesenjo in pomladjo	349

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Janez Mihelič: Poročilo s seje IO ZČDS	351
Milan Runtas: Vodstvom čebelarskih organizacij	352
Delovni načrt ZČDS za leto 1988	353
Čebelarji OŠ Velika Nedelja na izletu	356

OSMRTNICE

BILTEN MEDEX

Boris Slavec: Pregled letošnje čebelarske sezone	341
6. mednarodni simpozij o apiterapiji	342
Prevzem voščin	343
Andrej Schwarzman: Proučevanje radioaktivne kontaminacije čebeljih pridelkov v Sloveniji	343

CONTENTS

T. Fabjan: How was it on 6 th International symposium of apitherapy	325
P. Zaletel: Beekeeper's occupations in November	328
F. Šivic: Among the beekeepers of Norway	331
E. Senegačnik: About honey crops of this year and something more	333

BEEKEEPERS' EXPERIENCES

B. Relič: Saving the queenless families which are managed by female drones	338
M. Mencej: Odour and healing power of bloom plants	340
A. Dvoršak: Is a rescue brought us by a virgin?	345
Honey robbing as a political transgression	346
S. Majsec: Meadow herbage in Croatia	347
S. Sajevec: Honeybees during autumn and spring	349

FROM THE SOCIETY LIFE

J. Mihelič: Report from the sitting of the IO ZČDS	351
M. Runtas: To the managements of the beekeeping organizations	352
Working plan of the ZČDS for 1988	353
Beekeepers of OŠ Velika Nedelja on a trip	356

OBITUARIES

MEDEX BULLETIN

B. Slavec: Survey of the beekeeping season of this year	341
6 th International Symposium of apitherapy	342
Taking possession of the wax material	343
A. Schwarzman: Studying of radioactive contamination of bee products in Slovenia	343

SLIKA NA NASLOVNI STRANI

Vzrejevalec matic Ivan Dremelj iz Dragoška 13 pri Litiji skupaj z ženo pregleduje plemenilčke.

Čebelnjak čebelarja Janeza Šviglja iz Preserja pri Ljubljani. Foto: Mihelič

KAKO JE BILO NA 6. MEDNARODNEM SIMPOZIJU O APITERAPIJI

TONE FABJAN

V četrtek, 22. septembra, je v Portorožu polagoma ugašal lep sončen dan, ko je ob 18. uri govornica napovedala začetek 6. mednarodnega simpozija o apiterapiji. V dvorani Avditorija so sedeli strokovnjaki s področja medicine, farmacije, biologije in še nekaterih drugih področij, da si izmenjajo znanje in izkušnje s področja apiterapije. Pripotovali so iz raznih krajev naše Jugoslavije, pa tudi iz mnogih drugih držav. Največ jih je bilo iz Evrope, prišel je tudi predstavnik Kanade, Kitajci pa se prav do konca simpozija niso pojavili, čeprav so imeli napovedan referat z zanimivo temo.

Takoj za napovedovalko, ki je vsem izrazila dobrodošlico in lepe želje k uspehu simpozija, je komorni zbor iz Izole zapel Pešernovo Zdravljico. Pesem je vsaj nam, Slovencem, ustvarila zelo lepe občutke, kajti misel o soncu in prijateljstvu med ljudmi je bila zelo primerna za tako pisano sestavo udeležencev.

Udeležence simpozija so z uvodnimi govori pozdravili še: Aleš Mižigoj, glavni direktor hp-Medex in tokrat tudi kot predsednik organizacijskega odbora za ome-

njeni simpozij; gospod Bornek – predsednik mednarodne zveze čebelarskih organizacij, prof. dr. Janez Milčinski – predsednik Akademije znanosti in umetnosti SRS ter hkrati predsednik častnega odbora na simpoziju APIMONDIE; prof. Đuro Berber – predsednik Čebelarske zveze Jugoslavije, in Tatjana Kosovel – predsednica skupščine občine Piran.

Po uvodnih govorih smo si ogledali dva filma o čebelah in zdravju, nato pa je sledil prvi referat s področja apiterapije, ki je obravnaval farmakološke učinke cvetnega prahu.

S tem je bil prebit otvoritveni led simpozija, hkrati pa se je končal tudi prvi delovni dan simpozija. Kazalci so se že pomaknili čez osmo uro, ko smo zapuščali dvorano, vendar se nismo še razšli. V starem hotelu Palace so prireditelji organizirali spoznavni večer.

Naslednji delovni dan se je začel ob devetih dopoldne in je trajal približno do sedmih zvečer z vmesnim dveurnim odmorom za kosilo. Tudi naslednji dan, to je v soboto, se je delavnik začel ob devetih. Zo-

pet so se vrstili referati, v glavnem v angleškem jeziku, kar ni nikogar motilo, ker smo imeli odlične prevajalke z vso pripadajočo tehniko za simultano prevajanje. Tako smo imeli neprestano na voljo angleške, francoske, nemške in slovenske prevode.

Tudi v soboto je delavnik trajal približno do sedmih zvečer s pripadajočim dnevnim odmorom za kosilo. Razlika od prejšnjega dne je bila le v tem, da je bil zadnji del delavnika posvečen sklepnim in zaključnim besedam, kajti strokovni delovni del simpozija se je s tem iztekel. Naslednji dan, v nedeljo, pa so za vse udeležence simpozija organizirali izlet v Škocjanske jame.

Za organizacijo 6. mednarodnega simpozija o apiterapiji se moramo zahvaliti delovni organizaciji hp-Medex in turistični organizaciji Kompas. Obe sta se na vso moč trudili, da bi bili udeleženci čimbolj zadovoljni. Večkrat sem videl, kako Medexovi ljudje na hitro sklicanem, tako rekoč telegrafskem sestanku, analizirajo organizacijsko stanje in potrebe, potem pa so se bliskovito razpršili in vse je teklo tako, kot

mora. Tudi uslužbenke Komasa so bile ves čas na svojem mestu in večkrat sem opazil veliko utrujenost na njihovih obrazih, vendar so udeležencem vedno z veseljem prislunile in pomagale po svojih močeh.

O vsebinskem delu simpozija bi lahko povedal še mnogo. Referatov je bilo veliko, mnogi so bili spremljani s projekcijami diagramov in tabel, iz katerih smo lahko mnogo več razbrali kot iz še tako dolgega besednega opisa. Predavatelji so imeli v glavnem vsi profesorske ali doktorske naslove, zato se ni čuditi, če so bila tudi njihova poročila zelo strokovna in kvalitetna.

Ne bom obnavljal vsakega referata posebej, temveč bom skušal v strnjeni besedi povzeti najbolj zanimive vsebine.

Danes se v medicini uveljavljajo trije načelni principi zdravljenja. To so:

- konservativni, to je z ležanjem in kliničnimi zdravili,
- operativni,
- alternativni ali tradicionalni, v okvir tega pa spada tudi apiterapija.

Medtem ko prištevamo klinična zdravila, npr. tablete in kapsule, med trda zdra-

Predsedstvo simpozija ob otvoritvi

vila z radikalnim delovanjem, prištevamo čebelje pridelke med mehka zdravila, ki ne delujejo tako radikalno kot klinična, vendar v normalnih okoliščinah nimajo stranskih učinkov, medtem ko so klinična zdravila tudi pri normalnem jemanju lahko škodljiva. Iz tega sledi težnja, da bi več uporabljali mehka zdravila, med katere spadajo tudi čebelji pridelki, medtem ko bi radikalna klinična zdravila uporabljali le v primerih, ko ni več nobene druge izbire.

Iz tabel je bilo tudi razvidno, da lahko človek sam odpravi preko 70 odstotkov tegob, seveda na osnovi pravilnega načina življenja, prehrane in alternativne, npr. apiterapevtske medicine; nekaj več kot 20 odstotkov tegob moramo reševati kombinirano s klinično in alternativno (npr. apiterapevtsko) medicino in samo 3 odstotke tegob je takih, ki jih je potrebno reševati samo s radikalno klinično medicino in si človek z nobeno drugo obliko zdravljenja ne more nič pomagati. Iz tega lahko vidimo, kako zelo pomembno mesto zavzemajo čebelji pridelki pri ohranjanju ali ponovnem pridobivanju človekovega zdravljenja.

Z diagrami so nam prikazali primerjavo med zdravljenjem nekaterih obolenj s propolisom in med kliničnim zdravilom. V večini primerov je imel propolis v uspešnosti zdravljenja izrazito prednost.

Iz predavanja francoskega strokovnjaka je bilo razbrati, da preparati, ki so sestavljeni iz mešanice medu in ostalih čebeljih pridelkov, izrazito krepijo imunski sistem,

kar bo verjetno imelo pomembno vlogo v borbi proti kugi 20. stoletja – AIDS-u. Raziskave v to smer še tečejo. Kanadski strokovnjak je poročal, da so Američani odkrili zanimivo lastnost cvetnega prahu, ki vsebuje nekoliko večje količine platine. Izkazalo se je namreč, da tak cvetni prah povzroča nazadovanje rakastih tumorjev na jetrih, čeprav človeka ne zdravimo z nobenimi kliničnimi zdravili. Znanstveniki sklepajo, da bi pri zadostni vsebnosti platine v cvetnem prahu lahko uspešno zdravili raka na jetrih. Raziskave tečejo dalje in tako Američani kot Kanadčani z letali prevažajo čebele na mesta, kjer geološka sestava tal pogojuje vsebnost platine v cvetnem prahu.

Dokončno je bilo tudi razčiščeno vprašanje, ali se med lahko daje dojenčkom, mlajšim od enega leta, ali ne. Pa si oglejmo dejstva! Vik in krik, da tega ne smemo delati, so zagnali Američani, ker so v kalifornijskem medu našli bakterijo, ki lahko dojenčka ubije. Na to so takoj reagirali Norvežani in pedantni Nemci. Nemci so takoj začeli pregledovati evropski med, a te nevarne bakterije v njem niso našli. Dojenčki naj torej ne bi uživali kalifornijskega medu, medtem ko za evropski med to ne velja.

Razblinil se je tudi strah glede radioaktivnosti čebeljih pridelkov zaradi radioaktivnega onesnaženja. Obsežne raziskave so pokazale, da je gornja meja onesnaženosti lahko 600 Bq/kg, če pojemo povprečno 20 dkg medu dnevno. Doslej pa je bila kljub nesreči v Černobilu največja

onesnaženost zelo daleč pod nevarno mejo.

Poslušali smo tudi referat o shranjevanju cvetnega prahu in raziskava je pokazala, da na sobni temperaturi shranjen cvetni prah hitro izgublja vrednost, v hladilniku pri -5°C je že mnogo bolje, zelo dobro in z majhnimi beljakovinskimi izgubami pa se cvetni prah ohrani v zamrzovalnikih do -18°C ali v kontrolirani atmosferi inertnih plinov. Hkrati moramo upoštevati, da sta cvetni prah in med občutljiva na svetlobo in nekatere strukture v teh sestavinah na svetlobi propadejo.

Tako ki lahko še dolgo opisoval posamezne podrobnosti, pa bom raje zaključil kar z naštevanjem, v čem so znanstveniki že nesporno dokazali zdravilnost čebeljih proizvodov. Tako trdijo, da cvetni prah pomaga in zdravi: krhkost kapilar, zaprtost, prostatizem, depresije, krhkost nohtov, vpliva na lasišče, vpliva na vid in utrujenost oči itd. Seveda nisem uspel ujeti vsega in je spisek v resnici še mnogo daljši. Propolis deluje zdravilno na dihalne organe, bronhialna obolenja, parodontozo, razne infekcije, deluje na virus herpesa, zelo uspešno zdravi gastritis itd. Zdravilnosti medu ne bom našteval, ker je spisek predolg, izpostavil bom le zelo uspešno zdravljenje ciroze jeter.

Področja, ki sem jih naštel, so bila seveda znanstveno obdelana, spisek zdravilnosti proizvodov, ki ga piše praksa, pa je zelo zelo dolg. Med vrsticami vsega povedanega v teh referatih se je dalo razbrati, da bo apiterapija v prihodnosti nepogrešljiv del alternativne medicine. In ta del medicine bo prevzemal na svoja pleča vedno večji del skrbi za človekovo zdravje. Zaklinjanje in priseganje na klinično medicino in godrnjanje čez alternativno medicino v svetu ni več tako glasno in odločno, kot smo ga bili vajeni, kajti vedno, ko je kateri od znanstvenikov primerjal čebelja in klinična zdravila, je tudi poudaril: »Bili smo presenečeni, tega res nismo pričakovali!«

In na koncu naj podam še svoje mnenje o simpoziju. Reči moram, da je bilo lepo – rekel bom raje čudovito in enkratno! Zakaj? Zato, ker je bil v tej dvorani ves svet v malem. Govorili smo različne jezike, a vsi smo se razumeli. Na koncu smo se imeli že radi, kajti vsi smo imeli isti humani cilj, kako pomagati ljudem v stiski. In živeli smo v svetu brez bomb in umazane politike. To je bil čudoviti svet toplote in pri srčnosti, ki je trajal dva dni, in ko smo stopili iz delovne dvorane na ulico, se je razblinil kot milni mehurček. Sedaj spet poslušamo poročila o demonstracijah, lakoti, vojnah, bombah...

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NOVEMBRU

PAVEL ZALETEL

V mesecu novembru se začne megleno, deževno in vetrovno vreme. Kaj rado pa se zgodi, da že po vseh svetih pritisne mraz in zapade tudi več ali manj snega. Le redka so leta, ko je ves ali vsaj pretežni del meseca razmeroma topel, tako da še tu in tam izletavajo čebele. Navadno pa se zaradi nizkih nočnih in dnevnih temperatur čebele že stisnejo v zimsko gručo in v čebelnjaku nastopi mir tja do februarja. Razen dan ali dva, ki sta še kako zaželeni, namreč dneva, ko se čebele spreletijo in otrebijo. Toda, če je zima zmerno hladna, mi pa smo čebele dobro zazimili, zdržijo tri pa tudi skoraj štiri mesece brez spreleta. Za to pa čebele rabijo le mir. Za vse ostalo smo poskrbeli že prej. Če iz panjev še do sedaj nismo odstranili mediščnega satja, je za to delo zadnji čas, seveda, če ga ne

puščamo v mediščih tudi prek zime. Poberemo ga v primernem vremenu. V shrambi satje tudi sortiramo in res dobrega shranimo v omare, slabega pa prekuhamo v vosek. Za uporabo v naslednjem letu odbremo res najlepše grajene in ne preveč stare sate. Če nam kot začetnikom primanjkuje satja, lahko za rabo v mediščih odberemo tudi slabše (staro, poškodovano, s preveč tortovine...), ki pa ga moramo na stranskih lestvicah satnikov vidno označiti. S tem preprečimo, da bi ga spomladi pomotoma namestili v plodišče. Stopimo tudi mlade sate, ki so dograjeni le na pol ali pa so poškodovani oz. propolizirani. Lepe, še ne dodelane sate, ki niso propolizirani, shranimo, da jih bodo čebele dogradile v naslednjem letu. Zmotno je take sate stopiti. Računajmo, koliko stane danes ena satnica?

Odkar varooza gospodari po čebelnjakih, je prva skrb čebelarjev zdravstveno stanje čebel. Foto: Mihelič

Kakršnokoli je vreme, tudi če čebele izletavajo, opravljamo dela v čebelnjaku tako, da čebel ne vznemirjamo. Preden čebelnjak zapustimo, preverimo še vabe in pasti za glodalce.

Pri vsakem obisku čebelnjaka, ki naj bo tedenski, pregledamo vsa žrela panjev, ki so do kraja odprta. Zamašena žrela očistimo morebitnega snega, ledu ali mrtvic. Mrtvic iz žrel in z brad ne stresamo pred čebelnjak, ampak jih pobereмо in sežgemo ali zakopljemo. Ne vabimo z mrtvicami ptic, ki že same preveč rade pridejo k čebelnjaku. Za ptice raje namestimo krmilnice, toda čim dlje od čebelnjaka. Pročelja panjev zaščitimo pred pticami, sončnimi žarki in vetrom, toda tako, da nam ga ptice ne razmečejo in s tem ne vznemirjajo čebel. Kadar imamo v čebelnjaku le manjše število panjev, jih pred pticami lahko zavarujemo z gosto mrežo, ki jo napnemo na lesen okvir. Na panje jo namestimo s pomočjo gumijastih trakov, ki smo jih izrezali iz starih odpadnih avtomobilskih zračnic. Mreža je lahko zelo tanka. Biti pa mora tako gosta, da ptice ne morejo skozenjo in tako redka, da lahko čebele v primeru nenadne otoplitve izletavajo. Pri vsakem za-

ščitenju žrel moramo namreč vedno računati tudi na to, da žrela čim bolj zaščitimo, da jih ptice ali druge živali ne morejo razdreti in da čebele lahko ob odjugah neovirano izletavajo. Če vsega tega ne moremo zagotoviti, je bolje, da žrel sploh ne zaščitimo. Kadar stoji čebelnjak na prostoru, v katerem se giblje divjad, na primer v gozdu, napnemo po drevju okoli čebelnjaka v primerni višini debeljšo žico. Takega čebelnjaka pa ne smemo opažiti z mahom, slamo, senom ali podobnim. Ko zapade sneg, ga odmečemo najmanj tri metre od čebelnjaka, odmečemo pa ga tudi s strehe.

Ob koncu meseca zamenjamo nakladnim panjem moker časopisni opaž s suhim. To delo lahko opravimo skoraj ob vsakem vremenu brez bojazni, da bomo vznemirjali čebele. Seveda pa je potrebno to delo opravljati zelo previdno, brez udarcev in stresov panjev.

Okoli Martinovega (11. XI.) za dan ali dva rado nastopi tako toplo vreme, da se spreletijo vse družine. Ker je to čas, ko v panjih ni nobene zalege, lahko otoplitev izkoristimo za enkratno dimljenje proti varoozi. Seveda moramo upoštevati temperaturna nihanja med dnevom in nočjo. Di-

Zima bo čas za izobraževanje mladih in starejših. Foto: Mihelič

mimo zvečer. Pri nočnih ohladitvah pod 12°C dimljenje odpade. Res da lahko dimomo že pri 10°C , toda ker so v tem času čebele že stisnjene v zimsko gručo bomo z dimljenjem naredili več škode kot koristi. Če pazljivo poslušamo radijske vremenske napovedi, se bomo lahko z gotovostjo odločili, ali bomo dimili ali ne.

Pri manjšem številu družin lahko vosek stopimo s pomočjo električnega grelca ali še bolje starega sokovnika. Še bolj enostavno pa seveda je, če sate izrežemo iz satnikov in jih damo v kuho večjemu čebelarju, ki se ukvarja s tem delom tudi za druge, ali pa ustreznemu podjetju. Za začetnike je najbolje, da se s kuho voska sploh ne ukvarjajo. Šele ko bodo enkrat ali dvakrat pri mentorju opazovali ves postopek, se lahko tega dela lotijo tudi sami. Ko izrežemo satje, očistimo satnike. Najprej odstranimo staro žico. Propolis, če ga je na posameznem satniku še tako malo, postrgamo v škatlo z dovolj velikim dnom, da nam posamezni delci ne izpadajo na tla. Pozneje ga bomo postrgali tudi iz ostalih satov in tudi iz panjev, ki jih imamo v shrambi. Nabrani propolis shranjujemo v stekleni po-

sodi, ki pa je ne smemo zapirati. Uporabili ga bomo za domačo izdelavo tinktur ali pa ga bomo prodali. S satnikov postrgamo tudi ves vosek. Kadar so satniki še dobri, jih lahko še uporabimo, slabše pa sežgemo. Če nam čas dopušča, lahko že začnemo s popravilom orodja in drugih pripomočkov, posebno panjev. Čas namreč hitro beži. Preden se bomo zavedli, bo tu že pomlad. Zato s tem delom začnimo čim prej. Po potrebi panje tudi prebarvamo. Nakladne panje je najbolje prebarvati z beltonom ali podobnim premazom, seveda, če niso že od prej prebarvani z oljnato barvo. Kadar hočemo z oljnih premazov preiti na lazurne, ki omogočajo lažje in hitrejše delo, najprej ožgemo staro barvo. Nove panje in stare, ki jih bomo prebarvali s takimi barvami prvič, prebarvamo trikrat. Starim panjem se ne izplača ožigati oljnate barve, saj velikokrat prav barve sploh držijo panj skupaj.

Čeprav se novembra za naše čebele navadno že začne čas »mirovanja in počitka«, pa imamo čebelarji še vedno veliko posrednega dela s svojimi ljubljenskami.

PRI ČEBELARJIH NA NORVEŠKEM

FRANC ŠIVIC

Neki pesnik je zapisal, da so čebele sončne ptičke. Zato sem bil prijetno prese-nečen, ko sem junija letos obiskal eno naj-hladnejših evropskih dežel in izvedel, da je na Norveškem kar 5000 čebelarjev, ki imajo skupaj okoli 70.000 panjev čebel.

Vreme čebelam v Skandinaviji gotovo ni naklonjeno. Zime so ostre in dolge, poletja pa kratka in deževna. Vendar so dnevi v drugi polovici junija izredno dolgi, in če je tedaj lepo vreme, zamedita smreka ter malina in čebele nabirajo skoraj 24 ur na dan. Na severu Norveške se sploh ne zno-či, zato rastline hitro rastejo in intenzivno medijo, čebele pa morajo pridno nabirati, da pridelajo zimsko zalogo zase in da nekaj ostane še za čebelarja.

Zanimiva je bila zame novica, da je na Norveškem okoli 40 poklicnih čebelarjev, ki vzdržujejo od 200 do 300 pridobitnih panjev. Glavni pridelek je med.

Med skoraj desetdnevni potovanjem po tej skandinavski deželi sem obiskal če-belarski inštitut, uredništvo revije Birokte-

ren in nekaj manjših čebelarstev. Sprva sem bil prepričan, da kaj bistveno novega s področja čebelarstva tu ne morem najti, toda zbral sem lepo število drobnih informacij, ki so za čebelarja praktika ven-darle dragoceni. Naj navedem le nekatere.

Čebelarski inštitut v Askerju blizu glav-nega mesta Oslo deluje v okviru veterinar-skega zavoda, vodi pa ga že priletni gos-pod Egil Villumstad. Po njegovi zaslugi se na Norveškem vedno bolj širi kranjska siv-ka, ki jo uvažajo iz Avstrije. Sprva so jo več let preizkušali v inštitutskem čebelarstvu, in ko so ugotovili, da v vseh pogledih pre-kaša domačo temno čebelo, so jo začeli priporočati čebelarjem po vsej deželi. Eno od slabih lastnosti avtohtone čebele sem krepko občutil na lastni koži, ko sem hotel slikati stojišče nakladnih panjev, naselje-nih s to pasmo. Že na oddaljenosti desetih metrov od prve vrste sem moral obstati, hitro narediti posnetek in se umakniti, ker sem jih imel naenkrat vse polno v laseh in po rokah. Nekoliko stran, ločena od prve z

Kaare Nurdal je eden redkih čebelarjev na Norveškem, ki si je zgradil čebelnjak. Foto: Šivic

Vodja čebelarskega inštituta g. Egil Villumstad pregleduje čebele v nakladnem panju.
Foto: Šivic

visoko živo mejo, je stala druga skupina panjev, naseljena s kranjsko sivko. Tu je g. Villumstad brez vsake zaščite odpiral pokrove, dvigal naklade in mi razkazoval zalego, ne da bi enkrat samkrat uporabil dim. Čebele so bile mirne, pohlevno so ždele na satju in niti ena ni poskušala pčiti.

Hkrati s sivko so preizkušali tudi italijansko pasmo, vendar so jo kmalu izločili iz nadaljnega ocenjevanja, ker so rumene čebele slabo prenašale dolge in hladne skandinavske zime.

Pred mnogimi leti mi je Adam Kehrle iz Buckfasta v Angliji pripovedoval, da je kranjska sivka preveč rojiva in zato za velika čebelarstva neprimerna. Na Norveškem ugotavljajo, da je njen rojilni nagon celo šibkeje izražen kakor pri temni čebeli in da je zato povsem primerna tudi za večje obrate. Lepo je bilo slišati toliko pohvalnih besed o kranjski čebeli, manj pa sem bil vesel, ker so nas tudi tu prehiteli podjetnejši Avstrijci. Koliko vode bo še moralo preteči, da bomo Slovenci ponovno postali takšna velesila v izvozu čebel in matic, kakor so bili naši predniki za časa Jana Strgarja in Mihaela Ambrožiča.

Velik del zahodne norveške obale obraščaja jesenska resa, ki predstavlja glavno pašo, zato čebelarji od blizu in daleč prevajajo svoje panje. Ta med izredno cenijo v Angliji, zato ga skoraj v celoti izvozijo tja, lastne potrebe pa krijejo z uvozom cenej-

šega medu iz vzhodnih dežel. Na jesenski resi imajo čebele obenem tudi zadnjo bero, zato precej tega medu nakopičijo okoli zalege, torej v gnezdo. Za prezimovanje je neprimeren, ker po dolgih zimah čebele redno zbolevajo za grižo ali celo nose-mo, tudi če ga je v zimski hrani manj kakor sladkorja. Da bi čebeljim družinam zagotovili zdravo prezimovanje, so na inštitutu v Askerju preizkusili zelo drzno, vendar kot kaže uspešno metodo, s katero iz gnezda popolnoma odstranijo ves med, obenem pa tudi vse staro satje, ki je poglavitni vir bolezni.

Septembra so čebelje družine še vedno zelo živalne, vendar brez vsake zalege. Tedaj jih enostavno pretresejo v nove naklade, opremljene s satnicami, vsaki družini pa v velikih pitalnikih dodajo okoli 8 litrov sladkorne raztopine. Čebele v dveh do treh dneh zgradijo deset satnic. Ko so pitalniki prazni, jih ponovno napolnijo in čebele so tako oskrbljene za zimo. Na moje vprašanje, če na deviškem satju kaj slabše prezimujejo kakor na že nekajkrat zaleženem, mi je vodja inštituta povedal, da zaradi starosti satja nikoli niso opazili kakšnih razlik v kakovosti prezimovanja. Na počutje in zdravstveno stanje čebel vpliva predvsem hrana in za dolge zime je najboljši med iz sladkorne raztopine. Spomladi so sicer v krajih, kjer ni pelodne pašne, opazili nekoliko počasnejši razvoj čebeljih družin. S starim satjem so jeseni izločili tudi neprimeren med in uskladiščeni cvetni prah. Če pa so spomladi dodajali pelod ali pelodne nadomestke, so se čebele lepo razvijale in pravočasno dosegle ustrezno nabiralno moč.

Na Norveškem čebelarijo v nakladnih panjih, ki stojijo v večjih ali manjših skupinah blizu hiš. Verjetno je Kaare Nurdal iz Liera eden redkih ali pa kar edini norveški čebelar, ki ima del svojih nakladnih panjev v čebelnjaku. Povedal mi je, da je v neki reviji videl slike čebelnjakov iz Jugoslavije in tedaj je prišel na misel, da bi svoje panje tudi sam zložil pod eno streho in jih tako zaščitil pred dežjem, snegom in vetrom. Tudi če je vreme slabo, lahko v čebelnjaku pregleduje svoje družine. Zadaj za panji je pustil dovolj prostora za točenje in shranjevanje medu ter satja. Seveda pa tak čebelnjak zaradi narave nakladnih panjev, ki jih opravljamo od zgoraj, ne more biti prav

izkoriščen in se v Skandinaviji ne bo širil, razen če bodo kdaj zamenjali panjski sistem.

Varooze zaenkrat še nimajo. Kljub temu budno spremljajo vsa dogajanja okoli te bolezni in jo bodo pričakali oboroženi z znanjem in tujimi izkušnjami. Svojo čebelarstvo Birokteren zamenjujejo za skoraj vse važnejše čebelarske revije po svetu, tudi za Slovenskega čebelarja.

Teh nekaj utrinkov, ki sem jih zapisal, bi na koncu dopolnil še z eno ugotovitvijo.

O LETOŠNJI MEDENI LETINI IN ŠE KAJ

prof. EDI SENEKAČNIK

Pričakovali smo, da bo letošnja medena bera tako dobra, kot je bila lanska. Pa smo se tokrat pošteno ušтели, saj nam jo je zagodla narava predvsem s hudo pomladansko pozebo. Sicer pa dobro vemo, da je pri nas v Sloveniji letina slaba ali pa povprečna, kadar ne zamedijo naši gozdovi. In če nam potem spomladanski mrz popari tudi nežna akacijeva drevesa, takrat v vsej Jugoslaviji ni medu. Tako je bilo tudi letos.

Čebelje družine smo lani ob dobri hojevi letini skrbno zazimili, tudi varoa lani v tem času ni tako pustošila kakor letos. Čeprav je spomladi padla marsikatera družina in so panji oslabele, so se družine kar opomogle in postale živalne. Zato smo pričakovali, da nam bodo čebele vsaj enkrat napolnile medišča. Na travnikih in gozdni podraži so čebele nabrale vsaj za svoj razvoj. Kjer akacija ni pozebla, so čebele tudi

Norveških čebelarjev je pol manj kakor slovenskih, vendar imajo svoje čebele, svojo revijo in čebelarsko organizacijo zelo radi. V dolgih zimskih mesecih, ko sneg popolnoma prekrije stojišča panjev, se pogosto in v polnem številu udeležujejo strokovnih predavanj, konferenc ali razstav. Tako v družbi enako čutečih in mislečih lažje prenašajo več kakor polletno ločitev od svojih ljubljencev. Mislim, da smo jim slovenski čebelarji v tem zelo podobni.

nekaj nabrale, to je bilo ponekod na Primorskem in v Slovenski Istri. Bolj pa se je obnesla paša na oljni ogrščici na Hrvaškem. Tu so se družine lepo okrepile in močni panji so napolnili medišča. Po končani ogrščici paši so bili čebelarji kar v skrbeh, kam zdaj. Amorfa je čebele lepo vabila na svoje pisane cvetove, toda medila ni in čebele so nabrale le za sproti.

Pri nas doma je opazovalna služba medenja, ki jo vodi Medex, vzorno delovala in sproti obveščala naše čebelarje o medenju. Ponekod je zamedila smreka, toda ne za dolgo. Močni panji pa so lahko napolnili medišča v nekaj dneh. Smreka pa je kar prekmalu prenehala. Zanimivo je, da sploh več ne medi v tistih višjih legah, ki so jo dosegli strupeni žvepleni oblaki iz naših elektrarn in tovarn. Še pred leti so bila to odlična smrekova pasišča, zdaj pa čebelarji za-

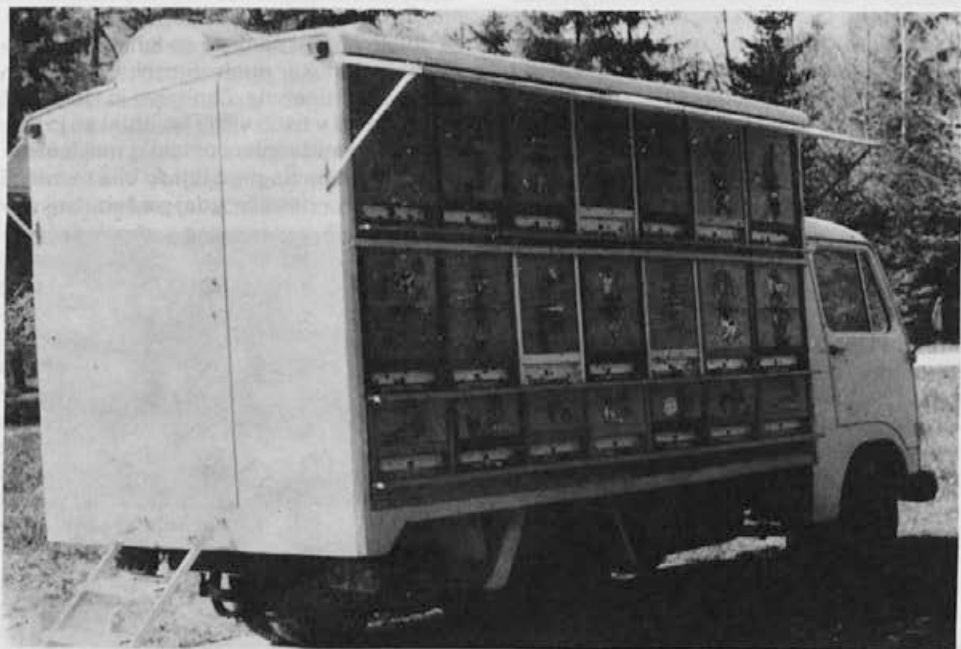
Čebelarji so si z roji tudi letos pomagali in obnovili izgube.

Vzrejevalci so imeli v začetku sezone precej težav z vremenom.

man pričakujejo, da bi se medenje ponovilo. To je izredno velika škoda ne samo za čebelarje domačine in prevažalce, pač pa tudi za gozdarje, saj smreke in jelke vidno hirajo in se suše. Sprašujemo se, kdaj bo človek nehal uničevati naravo in s tem tudi samega sebe. Danes vse to lahko vidimo v Zgornji Savinjski dolini, v hribih nad Šoštanjem, zlasti pa v okolici Zavodnja, v nekaterih predelih Pohorja in seveda še marsikje drugod po Sloveniji.

Čebelarji so bili zdaj v precejšnji negotovosti, kam s čebelami. Upali so le še na kostanjevo pašo. Ta je zares nekaj dala. Močne družine so kar lepo pobelile satje v mediščih, druge pa so si toliko opomogle, da so ob obilici nabranega cvetnega prahu zdržale v poznejši brezpašni dobi. Na naših znanih kostanjevih pasiščih v kresniških in litijskih hribih v okolici Janč in v Besnici so čebele nabrale nekaj medu. Kakih posebnih donosov pa na kostanjevi paši letos ni bilo in nekateri čebelarji so se pritoževali, da se ni splačalo iztočiti tistih nekaj kilogramov, ki so jih čebele nabrale. Na Hrvaškem je kostanj bolj medil, kaj posebnega pa tudi ni bilo. Uspeli so tisti prevažalci, ki so po ogrščični paši ostali na amorfi in po-

Tudi čebelar Šušteršič iz Medvod pri Ljubljani letos s svojim novim prevoznim čebelnjakom ni imel sreče, bo pa boljše prihodnje leto.

Nekateri pa so imeli tudi hudo smolo. Čebelar iz Litije je, ne po svoji krivdi, prevrnil prevozni čebelnjak. Seveda je nastala velika škoda.

čakali še kostanj. Ker cveti na Hrvaškem 14 dni prej, so potem prepeljali čebele v Slovenijo in tu ujeli pašo na kostanju. Od obeh paš so zdaj lepo točili. Po končani kostonjevi paši je nastala običajna brezpašna doba, ki se ji je pridružila še neznosna tropska vročina. Ta je uničila skoraj vso zeleno vegetacijo. Gorje tistemu, ki zdaj ni poskrbel za dodatno krmljenje. V takih panjeh je zdaj zagospodarila še varoa, če panjev nismo v tem času vsaj trikrat zadimili.

V drugi polovici julija nastopijo ne samo za naše čebelje družine, pač pa tudi za čebelarje prevažalce kar hudi časi. Čebele brez paše, čebelar pa v hudi zagati, kje bi jo našel. Za nas čebelarje so to kar hudi pretresi, ki nas močno vznemirijo. Kdor ne prevaža in ima čebele doma, ta bo poskrbel za dražilno krmljenje in dodal pogače in tja do jeseni se mu bodo družine lepo razvijale. Matice bodo zalegale in ob zazimljenju bodo panji kar živalni. V tistih zlatih časih, ko je ob tem času začela mediti ajda, nismo imeli prav nobenih skrbi. Lepo smo prepeljali čebele na pašo in se navadno vračali z izredno živalnimi družinami in polnimi medišči. Spominjam se, da smo morali na povratku domov skrbno paziti na prezračevanje panjev, da bi se nam družine ne zadušile. Danes na žalost tega ni več.

Zdaj nas rešujejo pasišča v Liki. Letos pa tudi tam ni bilo prav nič. Žepek, ki je že prej opešal, je zdaj tropska vročina do kraja

zdelala, prav tako pa tudi materino dušico in jesensko reso. Prijatelj Palian piše iz Gospiča, da so bili travniki kot požgani in da je samo spomladi lahko pobral nekaj medenih satov iz posameznih panjev, potem pa nič več.

Ob vsaki nesreči in stiski pa pride tudi kaka rešitev. Na žalost je niso deležni vsi čebelarji prevažalci. Na Lonjskem polju v Slavonski Posavini je namreč zamedila metvica (meta). Kljub strašni vročini je zelo dobro medila in tehtnica se je v celoti dvignila za kakih 20 kg. Vest o dobri paši v tej kritični dobi se je seveda razširila po vsej Jugoslaviji in potem smo lahko opazili na prostranih pasiščih prevozne čebelnjake iz vseh koncev države, celo iz Makedonije, Vojvodine in Srbije. Čeprav je bilo na posameznih mestih tudi po 20 tovarnjakov, so bili vsi panji v dveh tednih do kraja polni. Metvica pa je morala končno tudi kloniti zaradi silne vročine in suše. Odporna cvetlica, ki raste na močvirjih, ima globoke korenine v vlažni zemlji in je zato tudi trdovratna proti suši. Kar čez noč pa so njeni modrikasti cvetovi porjaveli in paše je bilo konec.

Ta dobra paša, ki je seveda razveselila čebelarska srca, pa je imela tudi neugodne posledice. Čebele so matice naravnost blokirale in kdor ni prestavljal medenih satov v medišča in dodajal praznih, ta je bil ob skoraj vse jesenske čebele. Matice namreč niso imele dovolj prostora za zale-

Tovarna zdravil Krka je letos pričela s preizkušanjem novega akaricida fluvalinat. Rezultati poizkusnega zdravljenja varooze so bili po njihovih izjavah nad pričakovanji.

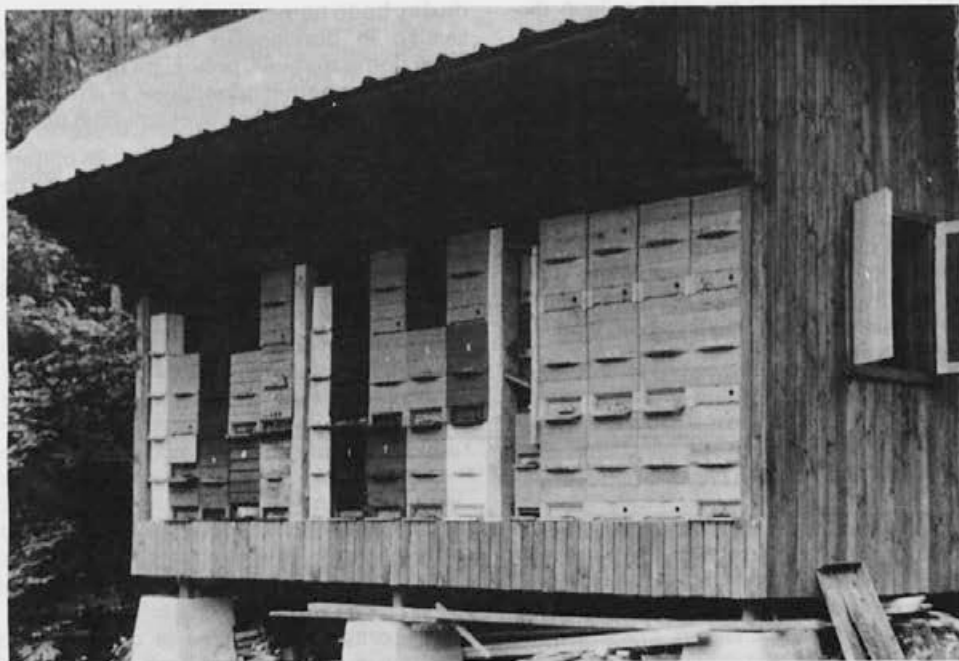
ganje in tako je bilo pri nekaterih do kraja zalitih panjih le za dobro dlan zalege. Seveda je ob nakopičenih panjih prišla tudi varoa na svoj račun. O tragedijah, ki so se tu dogajale, raje ne govorim. Nekateri čebelarji, ki se niso pobrigali za to, da bi pazili na čebele ali pa so pustili kakega čuvaja, so morali odpeljati popolnoma izropane panje, spet druge je uničila varoa. Ta je letos strahotno zagospodarila po vseh čebelnjakih na tem področju. Seveda se okužba povečuje tam, kjer je nakopičenih več sto panjev. Varoa je v Posavini in sosednih krajih dobesedno izpraznila vse panje, zlasti pa slamnate koše, ki jim pravijo pletare. Ko smo hoteli dobiti iz njih ometence, so bili skoraj vsi brez čebel, pa polni medu, spet v drugih pa smo na raztreseni in preluknjani zalegi opazili uničevalno delo varoe. Če bi ometli 20 teh košev, bi komaj dobili čebele za dobro čebeljo družino. Kar pretreslo nas je, ko smo skoraj pri vsaki hiši opazili prazne koše. Kakšna gospodarska škoda! Kdo naj pomaga v tej resnični

katastrofi preprostim kmečkim čebelarjem?

Naj omenim še nekaj, kar bo naše čebelarje ne samo zanimalo, ampak jim bo lahko tudi koristilo. Ko smo namreč izvedeli za novo ameriško zdravilo fluvalinat, smo ga takoj preizkusili pri nekaterih panjih. V to razredčeno tekočino namočene deščice smo položili pod gnezdo ali pa med sate. Že takoj drugi dan smo opazili kakih 50 poginulih zajedavcev, potem pa vsak dan po nekaj. Mnogo so jih čebele same odnesle iz panjev. Po treh tednih smo opazili, da so te družine izredno živahne in živalne, v njih ni bilo nobenega sledu več o kaki varoi ali pohabljeni čebeli; skratka, te družine so bile prav tako normalne, kot so bile takrat, ko še nismo poznali tega zajedavca. Rekli smo si – prijetno presenečeni: »To si velja zapomniti in povedati našim čebelarjem!« Morda pa bomo po tolikih dvomljivih in neučinkovitih zdravlilih, ki so bila včasih celo škodljiva, le prišli do pravega.

Paša na sončnici je bila v začetku zelo dobra in kdor jo je mahnil v Vojvodino namesto na kostanj že v začetku julija, je kar dobro uspel. Poznejša vročina pa je dobesedno posušila cvetoče sončnice in ni bilo

Tudi gorenjski čebelarji so letos malo točili. Na sliki je nov čebelnjak ČD Kamnik na plemenilni postaji Antona Verbiča.

nobene paše več. Omenil sem že, da z jesensko pašo v Liki ni bilo nič. Pa so kljub temu nekateri naši podjetni, pogumni in neutrudni čebelarji popeljali čebele na žeppek, ki se je baje po dežju malce opomogel. Želimo jim obilo sreče, ki pa je na žalost prav pri čebelarjih prevažalcih opoteča.

Na koncu pa še nekaj o cenah medu. V svojem 60-letnem čebelarjenju nisem nik-

dar pričakoval, da bi za kilogram žlahtnega medu dobil le dober kilogram in pol sladkorja! V onih zlatih časih, po katerih se nam tolikokrat kolca, smo dobili čebelarji kar šest do sedem kilogramov sladkorja za kilogram medu. Res se je cena pri čebelarjih od aprila, ko je bil po 3000 din, zdaj na jesen dvignila na 8000 in 9000 din. Zaradi znatne podražitve sladkorja pa bo cena še bolj narasla. Prav verjetno ne bo nihče

Opazovalne postaje letos niso javljale večjih donosov.

dobil medu za manj kot stari milijon dinarjev.

Ob takem premišljanju se zdaj sprašujem, kako naj naše čebelarstvo sploh še napreduje. Tako med kot kmetijski pridelki nimajo prave tržne cene. Pa se sprašujem, kdo bo še vlagal svoje prihranke v tako nezanesljivo in problematično investicijo, kot je čebelarstvo. Ne čudim se, da ostajajo ponujeni prevozni čebelnjaki pri nas in na Hrvaškem neprodani in da čebelarji, ki so letos že tretjič izgubili vse čebele, ne bodo več čebelarili. Denar, ki ga vlagajo v čebelarstvo oziroma v nakup novih čebeljih

družin, bodo namenili v kako drugo zanesljivejšo in donosnejšo investicijo. Tako bodo doma mirovali, ponoči pa mirno spali, ne bo neprijetnih pripetljajev, ki jih doživljajo naši prevažalci na svojih nočnih potovanjih.

Slovenski čebelarji smo torej za letos slabo opravili. Spet nas tolaži upanje, da bo drugo leto boljše. Morda? Med, ki smo ga pridelali letos, pa je zares prava dragocenost in žlahtna stvar, ki mora imeti svojo vrednost. Saj ni le naša vsakdanja hrana, pač pa tudi zdravilo in poživilo.

Izkušnje naših čebelarjev

REŠEVANJE BREZMATIČNIH DRUŽIN, V KATERIH GOSPODARIJO TROTOVKE

BRANKO RELIČ

V navodilih o načinu dela z brezmatičnimi družinami mnogi čebelarški pisci priporočajo, da se družini, v kateri se še niso pojavile čebele trotovk, doda sprašeno matico v matičnici samo ali pa s pomočjo rezervne družine (prašilčka). Priporočajo

tudi, da razdremo tiste brezmatične družine, v katerih so že začele zalegati trotovk. Čebele take družine nekje v bližini čebelnjaka ometemo iz satja. Panj odstranimo, da čebele letalke iz brezmatične družine vlete v sosednje panje.

Toda trotove družine lahko rešimo oziroma jim lahko uspešno dodamo matico. Kadar je brezmatična družina močna, mi pa ne želimo zmanjšati števila družin, lahko dodamo trotovim družinam sprašeno matico ali pa v taki družini vzredimo matico. Znano je, da brezmatične družine, v katerih so že dalj časa gospodarile trotove, včasih vzredijo matico. Ta pojav so si nekateri razlagali z domnevo, da gredo čebele brezmatične družine v drug panj, tam »ukradejo« jaje, iz katerega si vzredijo matico. Toda ta pojav je znanstveno rešen. Čebele trotove zalegajo samo neoplojena jajčeca, iz katerih se razvijejo troti. Z raziskovanjem pa so ugotovili, da se dogodi tudi obratno, iz oplojenih jajčec se namreč razvijejo troti, iz neoplojenih pa čebele. S tem je tudi ugotovljeno, kako dobi brezmatična družina matico, hkrati pa je zavrnjena teza, da čebele prinesejo jajčeca iz drugega panja.

Vendar se čebelar ne more zanesti na ta pojav, ker so to samo izjeme, zato mora brezmatični družini pomagati z matico. Znano je, da čebelja družina, ki je na prahi izgubila matico, gradi matičnjake s trotoviskimi žerkami v prašilčku, kjer, razumljivo, ne more vzrediti matice. Ta pojav nas je napeljal do sklepa, da brezmatična družina, ki gradi matičnike s trotoviskimi žerkami, sprejme zrel matičnik, ki mu ga dodamo. Ugotovitev smo potrdili tudi v praksi, tako da sedaj ne razdremo nobene družine s trotovkami, ampak jim dodamo le zrel matičnik. Ko se mlade matice izležejo, čebele trotove prenehajo z zaleganjem jajčec, to pa je zanesljiv znak, da je družina rešena. Da bi ta problem dodobra preverili, smo enak postopek preizkusili tudi pri normalnih družinah. Uspeh je bil enak. Bistvo je le v tem, da moramo brezmatično družino, ki smo ji dodali zrel matičnik, pustiti pri miru vsaj dva tedna, to je do tedaj, dokler mlada matica ne začne zalegati.

Prevladuje mišljenje, da brezmatična družina s trotovkami, ki zalegajo, zelo težko sprejme dodano matico. Toda tudi tu smo prišli do nasprotnega, tj. pozitivnega rezultata. Vsakokrat, že vrsto let, je vsaka brezmatična družina sprejela sprašeno matico, če so bili izpolnjeni ostali pogoji za uspešen sprejem (paša, ustrezno vreme...). Ugotovili smo, da določen čas trotove in prava matica zalegajo skupaj. Trotove kmalu popolnoma prenehajo zalegati, medtem ko prave matice zalegajo dalje.

Bolj zahtevno je dodajanje nesprašenih matic, podobno kot tudi pri normalnih čebeljih družinah. Zato menimo, da je brezmatičarju bolje dodati zrel matičnik kot pa nesprašeno matico, kadar nimamo sprašene.

Če to delo opravljamo v brezpašni dobi, moramo nekaj dni pred dodajanjem matice brezmatično družino oskrbeti s pogačo ali pa ji dodati sladkor v kristalu. Pri dodajanju zrelega matičnika to ni potrebno. Hranjenje s sladkomo raztopino ni priporočljivo, ker se pri hranjenju čebele vznemirjajo in z dodajanjem matice ne dosežemo uspeha.

Prevod: Pavel Zaletel

Pripis uredništva:

Članek je zelo zanimiv. Vprašanje je le, kje je avtor dobil podatke o raziskavah, ki naj bi dale podatke o trotih iz oplojenih in čebelah iz neoplojenih jajčec. Nam kaj podobnega ni znano niti iz prakse, niti iz domače ali tuje literature.

Kljub temu menimo, da se prav lahko pripeti, da brezmatična družina, v kateri že dalj časa »kraljuje« trotoška, dobi mlado matico. Pa ne zaradi tega, ker bi jo čebele vzgojile iz neoplojenega jajčeca, pač pa zato, ker je v panj »zašla« matica iz neznanega panja, ko se je vračala s prahe. Gre samo za vprašanje sprejema tuje matice. O vsem ostalem pa se čebelarji lahko prepričajo sami pri svojem delu. Seveda ne z dragocenimi maticami.

REGIJSKA POSVETOVANJA

16. 11. 1988 ob 16. uri v CELJU, v prostorih Zavarovalne skupnosti Triglav, Mariborska 1
 18. 11. 1988 ob 14. uri v MURSKI SOBOTI v prostorih Družbene prehrane, Kidričeva 29
 19. 11. 1988 ob 9. uri v MARIBORU v prostorih Dravskih elektrarn, Vetrinjska 2
 20. 11. 1988 ob 9. uri v KRŠKEM v hotelu SREMIČ, Kolodvorska 2
 23. 11. 1988 ob 16. uri v LJUBLJANI na Zadrugi zvezi Slovenije, Miklošičeva 4
 26. 11. 1988 na RAVNAH NA KOROŠKEM v Domu železarjev

VONJ CVETNIC – MEDOVITOST IN ZDRAVILNI MED

MARTIN MENCEJ

V zvezi z medenjem cvetnic je bila raziskovalna dejavnost strokovnjakov, pred vsem biologov, v preteklosti usmerjena na fiziološki in biološki pomen nektarijev, teh svojstvenih organov rastlin. Skoraj neizčrpen vir so cvetnice, ki nudijo čebelarom sladke sokove, medičino ali nektar, cvetni prah ali obnožino. Nektari pa so začeli raziskovati šele v prejšnjem stoletju. Vrsta znanstvenikov od Darwina do današnje dobe je raziskovala čudoviti ustroj nektarijev cvetnic. Res je, da je glede tega že marsikaj znanega, še vedno pa je nešteto vprašanj odprtih. Na primer: vprašanje pomena nektarijev v času razvoja cvetnic v preteklosti in vprašanje pomena nektarijev za samo rastlino danes. V novjšem času pa znanstveniki raziskujejo tudi razmerje med vonjem cvetja, medovitostjo in kakovostjo medu. Dosedanji rezultati so spodbudni.

Znano je, da dajejo cvetju vonj kombinacije različnih olj, predvsem eterična olja, ki privabljajo čebele. Naši čebelarji so že od nekdaj prevažali svoje čebele na pašo na te cvetnice, in to ne samo zaradi medovitosti, ampak tudi zaradi dragocenih zdravilnih lastnosti medu, ki doseže tudi višjo tržno ceno.

Vzhodni in zahodni avtorji so raziskovali in dognali desetine oljnih komponent, ki povzročajo cvetno vonje. Za primer navajamo rastlino sivko (Lavanda, Lavandula) zaradi čudovitega vonja, ki ga povzroča olje v cvetju. Ker ta rastlina ljubi suho in kamnito zemljo ter veliko sončne toplote, ti pogoji pa so v naših kraških območjih, čebele pogosto prevažamo v te predele. V eteričnem olju te rastline so ugotovili več kot 30 različnih sestavin. Na rastlini je tiščo cvetov in na vsakem cvetu kapljica eteričnega olja. Iz enega cveta se pa lahko dobi 0,8–1,2 mg olja in 1–1,85 mg medu. Količina naboranega medu na enem cvetu in na hektaru rastlin je odvisna od kemične sestave olja, se pravi od količine linalola v sivkinem olju. V ugodnih razmerah (podnebne razmere, lega tal, vlažnost zemlje itd.) zberejo do 80 kg olja na hektar. Na enem hektaru pa čebele naberejo do 80 kg medu izrednega vonja in dragocenih zdravilnih lastnosti. Čim več je v olju linalola, tem večji je donos medičine in tem

zdravilnejši je sivkin med. Med pa je posebno učinkovit proti migreni, pri boleznih srca, pri želodčnih in črevesnih obolenjih in obolenjih živčevja.

Podobne rezultate so pokazale raziskave žajblja (Salvia), rožmarina, jasmína, sladkega janeža in še nekatere. Cvetje teh rastlin privablja čebele s svojim vonjem, nudi pa jim obilo medičine in odličnega medu. Seveda pa sestava eteričnih snovi v cvetju teh rastlin ni stalna, odvisna je od kraja, podnebnih razmer ipd., kar naši prevozniki prav dobro vedo, posebno tedaj, ko pripelejo domov čebelje družine s praznim sajtem.

Zaradi bujnega in omamno dišečega cvetja je znana tudi akacija, ki velja zaradi svoje medovitosti za eno najzanesljivejših čebeljih paš pri nas. Belo akacijo najdemo v večjem delu Jugoslavije. Akacijevu drevju je posebno razširjeno v Vojvodini, pri nas pa na Primorskem in v Prekmurju, ker prav dobro uspeva v peščeni ilovici ali v nevezanem pesku. Akacij je veliko vrst, vse pa niso enako medovite. Nektar akacijevga cvetja vsebuje akacetin, eterično olje je bogato farnesola, linalola, terpineola in drugih aktivnih bioloških snovi, ki dajejo osnovo zdravilnemu akacijevemu medu, predvsem proti kašlju in želodčnim težavam. V ugodnih razmerah daje cvet 10-letnega drevesa od 0,4 do 2,2 mg nektarja. Ni pa znano, zakaj v nekaterih letih in krajih čebele akacije ne obiskujejo enako in zakaj cvetovi niso enako medoviti.

Vonj lipovega cvetja je za čebele posebno privlačen. Seveda ne vonj vseh lipovih dreves, ampak le srebrolistnih lip, katerih cvetove nabiramo tudi za lipov čaj. Pri nas nimamo gozdnih lipovih sestojev kot npr. v Belorusiji, Ukrajini in Priuralu, vendar pa tudi pri nas nudijo čebelarom v ustreznih vremenskih razmerah kar dober donos peloda in zdravilnega medu. Lipov cvet vsebuje do 0,05 odstotka eteričnega olja, aromatične spojine, glikozide, karotin, vitamin C in druge biološke snovi.

Cvetovi nudijo poleg nektarja tudi obilo peloda, ki obogati med z vitamini, mikro- in makroelementi.

(nadaljevanje prihodnjič)

PREGLED LETOŠNJE ČEBELARSKE SEZONE

Za večino slovenskih čebelarjev je bila letošnja čebelarska sezona ena najslabših, kar jih pomni.

Pomlad je bila dokaj obetavna in tudi prva večja paša – oljna repica je bila dobra. Vendar je pozeba 27. aprila povsem spremenila nadaljnji potek čebelarske sezone.

Akacija je večinoma pozebla, prav tako sta bila bistveno prizadeta kostanj in lipa. Pozeba pa je poleg Slovenije prizadela tudi Hrvaško in deloma Srbijo.

Posamezna večja in manjša področja z akacijo pa vendarle niso pozebla in posamezni čebelarji so le pridelali nekaj akacijevega medu. Manjše število slovenskih čebelarjev se je na akacijo odpeljalo v okoličico Šabca, kjer so poleg akacije točili tudi amorfo. Vendar pri tem niso imeli vsi srečne roke.

Na območju novogoriške občine je akacija cvetela normalno, vendar, kakor kaže, samo za novogoriške čebelarje. Področje občine je bilo zaprto, zaradi žarišč hude gnilobe čebelje zalege. Zapora pa je bila

ukinjena, ko je akacija praktično že odcvetela. Čebelarji, ki jim primorska akacijeva pasišča predstavljajo železni repertoar, so negodovali in očitki verjetno ne bodo tako kmalu pozabljeni.

Na posameznih manjših področjih je zamedil tudi kostanj, kot kaže najbolje na manjši lokaciji v Beli krajini, kjer se je tehtnica dvignila na okoli 25 kg.

Kostanj je dobro medil tudi na področjih Bosanske Kostanjevice.

Smreka je dobro zamedila na Pohorju, v Mozirju in po nekaterih informacijah tudi na Jelovici. Nekateri čebelarji so se pohvalili z dvema točenjema smreke. V Kobaridu je zamedila lipa, vendar je bila predvsem zaradi vremena zelo nestanovitna.

Ravno tako je bilo medenje lipe nestanovitno na Fruški gori.

V začetku junija je na Snežniku in Javorniku intenzivno medila hoja. Medenje je trajalo do prvega močnega neurja in ohladitve, ki je nastopila okoli 15. julija. Čebelarji so pripeljali čebele na to področje

predvsem konec junija. Največ prevoznih čebelnjakov in stojišč s čebelami je bilo v Otoških dolinah in v Jurjevi dolini (okoli 8.000 panjev). Na žalost je bila velika koncentracija čebel na tako majhnem področju, kjer je medenje hoje hitro upadalo, svojevrsten absurd. Postojnski čebelarji pa so upravičeno negodovali, saj je bilo med prevažalci precej čebelarjev iz novogoriške občine, in to celo brez ustreznih veterinarskih dokumentov. Tako so bile podane vse možnosti za morebitno širjenje hude gnilobe čebelje zalege.

Nekaj redkih posameznikov je le enkrat točilo hojev med.

Nato je hoja zamedila na področju Male Kapele na Hrvaškem, vendar je bilo medenje zelo muhasto in brez pravega rezultata.

V začetku avgusta je na Lonjskem polju na Hrvaškem zelo lepo zamedila metvica. Tehnice so se dvignile tudi do 20 kg, me-

denje pa se je zavleklo tja v september.

Zaradi dolgotrajne suše v Hrvaškem Primorju in Liki žepek ni medil. V Liki je dala eno točenje le resa.

Kot običajno je dokaj dobro medila sončnica, in to v Vojvodini in deloma Baranji. Donosi medu so presegli 20 kg.

Za zaključek tega kratkega povzetka pregleda letošnje medene bere lahko ugotovimo, da je glavni vzrok za tako pičlo letino aprilski pozeba ter kasnejša dolgotrajna suša z visokimi temperaturami.

Kdor med sušo ni krmil čebel, so mu čebelje družine oslabele že avgusta. Povečalo se je predvsem število družin, obolelih za varoozo. Že avgusta so namreč čebelarji ugotavljali padce čebeljih družin. Kaj bo šele spomladi?

Pospeševalna služba čebelarstva:
Boris SLAVEC

6. MEDNARODNI SIMPOZIJ O APITERAPIJI

Od 22. do 25. septembra letos je bil v organizaciji hp Medex in pod pokroviteljstvom svetovnega čebelarskega združenja Apimondie v Portorožu 6. mednarodni simpozij o apiterapiji.

Simpozija se je udeležilo okoli 180 domačih in tujih strokovnjakov in poznavalcev tega področja. Predstavili so več kot 60 referatov, ki so obravnavali raziskave blagodejnih učinkov čebeljih pridelkov in izdelkov na njihovi osnovi ter uporabo le-teh v humani medicini. Razveseljivo pa je, da je nekaj referatov obravnavalo uporabo apiterapije v veterini, kar apiterapiji odpira nova področja in možnosti.

Udeležence simpozija je pozdravil predsednik častnega odbora simpozija in predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti akademik Janez Milčinski. Akademik Milčinski je zelo natančno opredelil mesto apiterapije v mejnem področju medicine in nakazal pot, ki jo mora apiterapija ubrati, da bi dobila potrditev, ki ji v uradni medicini gre.

Z veseljem ugotavljamo, da hp Medex že vrsto let sledi tej poti, kar potrjujejo visoka mednarodna priznanja ter uspešno in konstruktivno sodelovanje z znanstveniki in znanstvenimi ustanovami doma in v svetu.

Poudariti pa tudi moramo, da prodaja dietetičnih apiterapevtskih proizvodov zavzema vse večji delež v naši strukturi prodaje tako doma kot tudi v izvozu.

Današnji časi tudi za čebelarstvo niso nič kaj ugodni in marsikdo je že opustil čebelarjenje ali pa se s to mislijo ukvarja. Vendar je simpozij o apiterapiji ponovno pokazal, da imata čebelarstvo in proizvodnja neoporečnih čebeljih pridelkov svojo trdno prihodnost. Medexovi dolgoročni načrti so usmerjeni predvsem na dietetične proizvode apiterapije, ki naj bi leta 1995 že zavzemali 70 odstotkov našega prodajnega programa.

Pospeševalna služba čebelarstva:
Boris SLAVEC

PREVZEM VOŠČIN

Kot vsako leto tudi letos poteka prevzem voščin v naši poslovalnici s čebelar-skim materialom na Miklošičevi 30 v Ljubljani. Voščine prevzemamo od 1. 11. 1988 do 31. 3. 1989.

Zaradi zdravstvenih razlogov se voščine prevzemajo v posebnem prostoru, ki je ločen od čebelarске opreme, materiala in voska.

Voščine naj bodo suhe, brez vsebnosti medu in obnožine ter nič plesnive. Biti morajo primerno pakirane, najbolje v PVC vrečah ali večplastnih papirnatih vrečah, da je možnost stika z okolico kar najmanjša.

Odpreda voščin in voska od skladišča do kraja, kjer se voščine prekuhavajo, je organizirana tako, da ne more priti do prenosa okužbe. Pri izdelavi satnic se v Medexu strogo držimo pravil, zato ves vosek najprej dezinficiramo v posebnih avtokla-

vah z dvojno steno, med katerima je olje. Vosek za določen čas izpostavimo temperaturi 130° C, s čimer uničimo vse mikroorganizme – povzročitelje raznih čebeljih bolezni.

Satnice izdelujemo v drugem ločenem prostoru ter jih pakiramo v škatle iz lepenske. Navedeni ukrepi zagotavljajo neoporečnost – sterilnost naših satnic.

Posebej želimo opozoriti, da večina drugih proizvajalcev satnic ne more zagotoviti zahtevanih pogojev, s tem pa tudi ne neoporečnosti satnic. Zato se lahko razne okužbe iz okuženega voska prenesejo na izdelane satnice. Da je temu tako, počasi spoznavajo čebelarji sami. Vsak osveščen čebelar se bo odločil, da si prisrbi zdrave, t. j. sterilne satnice.

Pospeševalna služba čebelarstva:
BORIS SLAVEC

PROUČEVANJE RADIOAKTIVNE KONTAMINACIJE ČEBELJIH PRIDELKOV V SLOVENIJI

Andrej SCHWARZMAN

Na pobudo naše delovne organizacije smo jeseni leta 1987 začeli raziskovati radioaktivno onesnaženje čebeljih pridelkov, pri delu pa nas je podprla tudi mestna raziskovalna skupnost. Za analiziranje smo uporabili dva čebelnjaka. Čebelnjak št. 1 ima stojišče v Krškem (eksperimentalni čebelnjak HP Medex), čebelnjak št. 2 pa v Velikem Trnu, ki je od Krškega oddaljen približno 15 km. Analizirali smo med, cvetni prah in propolis. Raziskave obsegajo najtipičnejši radioaktivni nuklid Cezij $Cs-137$ (razpolovna doba približno 30 let) in $Cs-134$ (razpolovna doba okoli 2 leti). Vzorce so merili na odseku za jedrsko kemijo inštituta Jožef Stefan v Ljubljani na gama spektrometru (Ge/Li detektor, povezan z večkanalnim analizatorjem).

Prve rezultate merjenj iz obeh čebeljakov smo prejeli konec septembra. Po teh podatkih vidimo, da je med iz čebelnjaka št. 1 vseboval 26 Bq/kg $Cs-137$ in 10 Bq/kg $Cs-134$, cvetni prah 116 Bq/kg $Cs-137$ in 32 Bq/kg $Cs-134$, propolis 44 Bq/kg $Cs-137$ in 12 Bq/kg $Cs-$

134. Drugi čebelnjak: med 14,9 Bq/kg $Cs-137$ in 3,7 Bq/kg $Cs-134$, cvetni prah 15,4 Bq/kg $Cs-137$, 5,0 Bq/kg $Cs-134$, propolis 235 Bq/kg $Cs-137$ in 73 Bq/kg $Cs-134$.

Iz rezultatov vidimo, da je vrednost radioaktivnosti vseh vzorcev nekajkrat pod še dopustno mejo, ki je (norma Evropske gospodarske skupnosti) 600 Bq/kg.

Leta 1988 smo našo dejavnost zastavili še bolj na široko. Poleg starih kontrolnih postaj smo določili še osem novih kontrolnih postaj širom Slovenije: v Fali na Pohorju, Šoštanju, Zavru pri Črncu, Litiji, v čebelnjaku HP Medex v Vikrčah, v Kamniku pod Krimom, Ribnem pri Bledu in na Snežniku. Kontrolne postaje so namenjene opazovanju gozdnega medenja, razen postaj v Krškem in Vikrčah.

Pri prvem vzorčenju v letu 1988 smo ugotovili:

Med, ki je bil odvzet na desetih kontrolnih mestih, ne presega 75 Bq/kg $Cs-137$ in 17 Bq/kg $Cs-134$. Najmanjša stopnja radioaktivnosti medu pa je 2,9 Bq/kg $Cs-$

137 in 0,9 Bq/kg Cs-134.

Cvetni prah, ki je bil prav tako odvzet v desetih kontrolnih postajah, ne presega 50,6 Bq/kg Cs-137 in 9,4 Bq/kg Cs-134. Najmanjša stopnja radioaktivnosti cvetnega prahu pa znaša 0,7 Bq/kg Cs-137 in 0,3 Bq/kg Cs-134.

Čeprav smo leta 1987 kontrolirali tudi propolis, je bilo to letos nemogoče, saj nismo mogli dobiti dovolj velikih vzorčkov. Zato smo se odločili za čebelji vosek.

Pri vosku iz desetih kontrolnih postaj smo ugotovili, da je najvišja stopnja radioaktivnosti 67,2 Bq/kg Cs-137 in 12,9 Bq/kg Cs-134. Na šestih kontrolnih po-

stajah pa je stopnja radioaktivnosti pod mejo dokazljivosti.

Iz podatkov, ki smo vam jih predstavili, lahko razberete, da so vzorci medu, cvetnega prahu in voska, pregledanega leta 1987 in posebno 1988, daleč pod vrednostjo radioaktivnega onesnaženja, to pa pomeni, da so neoporečni.

Na koncu vam želimo z razpredelnico prikazati zmanjševanje radioaktivnosti Cs-137 in Cs-134 iz leta 1987 v leto 1988. V razpredelnici smo primerjali ugotovitve iz dveh čebeljakov, ki smo jih kontrolirali že v letu 1987.

Ob zaključku letošnje raziskave smo

Primerjava rezultatov radioaktivnosti medu in cvetnega prahu (september 1987 in avgust 1988) čebeljakov 1 in 2 iz okolice Krškega

Št. čeb.	Čas vzorčenja	Cs-137	Cs-134	Cs-137+134	Cs-137/Cs-134
MED					
1.	sept. 1987	26	10	36	2,6
	avg. 1988	8,5	1,9	10,4	4,4
2.	sept. 1987	14,9	3,7	18,6	4,0
	avg. 1988	2,9	0,9	3,8	3,3
CVETNI PRAH					
1.	sept. 1987	116	32	148	3,6
	avg. 1988	3,1	0,6	3,7	5,2
2.	sept. 1987	15,4	5,0	20,4	3,1
	avg. 1988	4,1	1,0	3,1	4,4

ugotovili, da je vzrok povišanega radioaktivnega onesnaženja po celem cvetu katastrofa v Černobilu leta 1986. Vzrok povišanja stopnje radioaktivnosti v Jugoslaviji in Sloveniji prav tako izvira iz Černobila.

Z raziskovalno nalogo bomo nadaljevali tudi leta 1989, saj menimo, da je delo, ki ga opravljamo, pomembno predvsem s stališča prehrane in uživanja pridelkov iz čebeljega panja.

Pri raziskavi sodelujejo: dr. V. Širnik z biotehnične fakultete v Ljubljani, dr. P. Stegnar z inštituta Jožef Stefan v Ljubljani, dr. A. R. Byrne z inštituta Jožef Stefan v Ljubljani in A. Schwarzman iz HP Medex Ljubljana. Referat o proučevanju radioaktivne kontaminacije čebeljih pridelkov v Sloveniji je bil predstavljen na 6. mednarodnem simpoziju o apiterapiji, ki je bil od 22. do 25. septembra 1988 v Portorožu.

Obveščamo vas, da smo prejeli manjšo količino Fumagilina DCH, katerega bomo izdajali samo na veterinarski recept v Medexovi trgovini »Narava vam nudi«, Miklošičeva 30, Ljubljana.

NAM PRINAŠA REŠITEV DEVICA?

ANDREJ DVORŠAK

Danes bi si težko zamislili, da je kje vladar ali minister za zdravstvo, ki je pripravljen izprazniti ves svoj »mošnjiček«, da bi od kakega zdravitelja zvedel za recept – skrivnost, ki bi jo potem objavil in bi od nje imel korist ves narod. Toda prav to je nekoč storil francoski kralj Luis XVI., ki je Franciji zavladal leta 1774, star komaj dvajset let.

Gospa Nouffer iz Švice je plačal 1.880 cekinov za recept, ki ji ga je zapustil mož in ki ga je polnih dvajset let uporabljala za pripravo zdravila proti trakulji in glistam, »v veliko veselje svojih pacientov«, kot poročajo stari viri...

Kasneje so ugotovili, da sploh ni šlo za kak skrivnosten recept, še manj za kakšno skrivnostno zdravilo. Gospa Nouffer je uporabljala rastlino, ki je bila v splošni rabi za preganjanje glist že v antiki. O njej sta pisala tako Dioskurides kot Galen, pa tudi Avicena je zdravil z njo. Ta rastlina ni bila nič drugega kot navadna glistovnica, ki ji pravijo še: devica, glistnica, glistna podlesnica ali *Dryopteris filix-mas*. Rastlino je za čebelarje odkril »nek bavarski čebelar«, vesoljni jugoslovanski javnosti pa je informacijo o njej posredovalo Č.D. Ružmarin iz Splita.

Recept proti glistam, ki je Noufferjevi prinesel bogastvo, je bil zelo preprost. Temeljal je na dieti, saj je pacient lahko dva

dni pred zdravljenjem jedel le kruh s čisto, pustu juho. Potem je zaužil 12 gramov stolčene korenike device in 190 gramov lipovega čaja, po dveh urah pa še močna odvajalna sredstva, pripravljena iz različnih rastlin. Ta način zdravljenja pa ni primeren za otroke, nosečnice in ljudi, ki imajo obolela jetra ali srce.

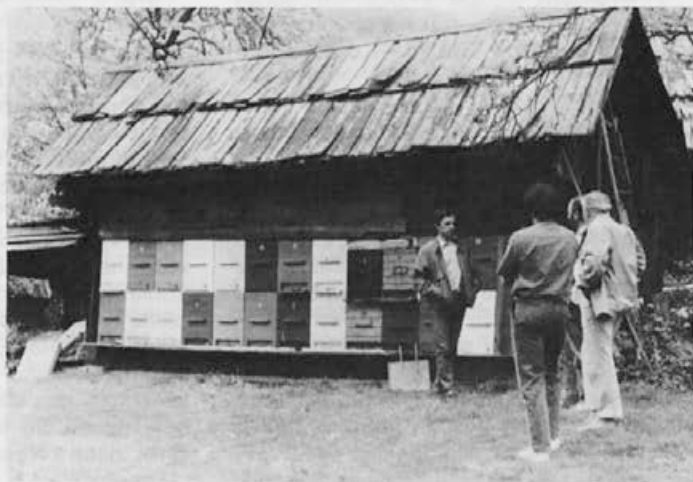
Da je devica strupena, so vedeli že Rimljani. Kot je zapisano v starih bukvah, lahko ob nepravilni uporabi povzroči slepoto ali celo smrt. Zato je nikakor ni priporočljivo uporabljati za notranje zdravljenje ljudi!

Njena korenika vsebuje vrsto kemično zelo zapletenih spojin, ki omrtve muskulaturo trakulje, slabše pa učinkujejo na podančice, človeške gliste in druge zajedavce.

Med zdravilnimi snovmi in učinkovinami, ki jih najdemo v navadni glistovnici, sta filicin in filmaron, oba strupa, ki vplivata na živce in mišice. Korenika vsebuje še albaspidin, floraspin, aspinol, škrob, sladkor in mastno olje.

Za odpravljanje glist so kasneje uporabljali bolj druge rastline, devica pa je ostala čislana le še pri revmatikih, ki so iz nje pripravljali obkladke, kopeli in mazila za masažo.

Zelo so cenili devico tudi naši kmetje. Uporabljali so jo za vzglavnike namesto slame, pa tudi v slamarice so jo radi potis-

nili. Njena uporaba je bila na Dolenjskem živa še po vojni. Pravili so, da je to »imenitna reč za preganjanje bolh, uši, štrigalice in druge golazni, ki dela človeku in živali nadlego«. Trdili so tudi, da otrok, ki spi v postelji, obložen s praproto, neha močiti posteljo...

Devica ali navadna glistovnica pa je bila nepogrešljiv pripomoček vseh srednjeveških čarovnikov in coprníc. Predvsem so uporabljali njeno seme, ki ga je dober čarovnik moral vedno imeti pri sebi. Pa ne tako, ki ga je nabral kadarsibodi! Seme je moralo biti nabrano ob poletnem enakonočju, na jugovzhodnem pobočju.

Preprosti ljudje pa so verovali, da tisti, ki se to noč sprehodi po gozdu in ki mu v čevelj pade seme navadne glistovnice, sliši pogovore živali. Prav tako je ponekod v Evropi še živa vera, da nosečnica, ki stopi na

navadno glistovnico, izgubi plod.

Skratka, navadna glistovnica ali devica je že dolgo poznana, kaj bo prinesla čebelarjem, pa je še zelo veliko vprašanje. Nesporo čebelam ne škodi. Letos z njo ne bomo mogli več preganjati varoi, počakati bo potrebno do prihodnjega poletja, ko bo spet obrodila »čudežno seme«. Toda dober čebelar bo poleg device uporabljal za zatiranje tega nadležnega zajedavca predvsem zdravila, ki so se v praksi že potrdila in ki so jih odobrili pristojni organi. Dryopteris filix-mas zaenkrat še ni na seznamu teh zdravil.

Viri: R. Willfort: Zdravilne rastline in njih uporaba.

J. Palaiseul: Grandmother's Secrets.

Razni rokopisi M. Pavlina, Antona Košenine in Hedvike Schweiger.

ROPANJE MEDU – POLITIČNI PRESTOPEK

ANDREJ DVORŠAK

V eni prejšnjih številkih smo se seznanili z zakonikom Leke Dukadjinija, ki natančno opredeljuje tudi čebelarjenje. Vendar niso imeli nekoč le Albanci podrobnih določil, kdo in kako lahko lovi roje. Tudi na naših tleh smo imeli podobne zakone, le da nam jih je pisala presvetla oblast na dunajskem dvoru.

V dvornem sklepu z dne 30. junija 1796, ki govori o prevažanju čebel z Zgornje-Koroškega na Spodnje-Koroško, beremo:

»Daljno dovoljenje za prevažanje čebel iz Zgornjega na Spodnje Koroško se s tem zaukazuje, da se pri postavljanju tujih čebel pripraven kraj izvoli, to je, da se postavijo blizu polja s cvetočo ajdo, vendar pa od domačih čebelnjakov najmanj četrtno ure daleč; najmanj pa pol ure daleč, če se tuji čebelnjaki postavljajo na kaki višini nad domačimi čebelami. Potem, da se prevažanje v določenem obroku zgodi in sicer 16. avgusta dopeljavajo, skrajni čas do 9. septembra pa odpeljejo. In zadnjič da se v enem okraju ne dovoli praveliko število tujih panjev postaviti, ampak da se na različne kraje pravično razdele, če se sicer po-

sestniki tujih in domačih čebel niso med seboj sporazumeli.«

O čebelah je bilo kar več določil v raznih zakonikih avstro-ogrske monarhije. V paragrafu 383 splošnega deželnega zakonika piše:

»Kako se ropanje medu po tujih čebelah zabranjuje, je v političnih postavah povedano!«

Paragraf 384 pa govori o rojih. Ti se ne smejo, po tem zakonu, kar tebi nič, meni nič, ogrebat in spravljati, marveč ima lastnik izrojenca pravico iti za rojem tudi na tuje zemljišče, le škodo, če jo naredi, mora povrniti. Če pa se lastnik izrojenca dva dni ne bi nič zmenil za roj, ga sme na občinskem zemljišču vzeti tisti, ki ga najde, na zasebnem zemljišču pa le lastnik. Ta »postavba« je bila med našimi čebelarji zelo cenjena in dosledno upoštevana. A počasi se je nanjo pozabilo, kajti tudi natančni uradniki habsburške monarhije so sčasoma »pozabili« na čebelarje in jih prepustili njihovi usodi. So imeli vrli uradniki druge skrbi, zlasti z Napoleonom in dvornim proračunom!

TRAVNIŠKA PAŠA NA HRVAŠKEM

STJEPAN MAJSEC

Travniška paša se prične prej ali pozneje, glede na to, ali gre za nižinske oziroma planinske (višinske) pašnike. Na nižinskih travnikih vzdolž reke Save se npr. v začetku maja prične paša na regratu, sledi pa ji paša pred prvo košnjo. Priprava čebeljih družin za ti dve paši je enaka kot za pašo na akaciji. Travniška paša je tako imenovana tiha paša. Dnevni donos ni visok in se giblje od 1 do 2 kg. Izjemoma lahko doseže tudi do 4 kg. Vendar trajanje paše ni neprekinjeno, kot je npr. paša na akaciji, običajno se prekine za nekaj dni, lahko pa tudi za dlje, pa čeprav ne pride do nikakršnih vremenskih sprememb. Prekinitve oz. ponovni pričetki paše so pogojeni z medenjem travniških rastlin in so posledica zaključenega medenja ene skupine travniških medovitih rastlin oz. pričetek medenja drugih skupin.

Med iz travniških paš običajno imenujemo cvetlični oz. poliflorni med, saj izvira iz zelo raznovrstnih travniških medovitih rastlin. Sočasno jih cvete veliko, vendar cvetijo po skupinah, ena skupina za drugo, tako da se v panjih nabere nektar najraznovrstnejših travniških rastlin. V primeri z intenzivnimi pašami, pri katerih obiskujejo čebele samo eno vrsto rastlin, dokler ta med, npr. akacijo, kostanj, žajbelj itd., obiskujejo čebele pri travniški oz. tako imenovani tihi paši veliko število medovitih rastlin hrati.

Pri tovrstnih pašah se pogosto dogaja, da je med v določenem panju po barvi in okusu drugačen od medu iz drugih panjev, čeprav ga točimo sočasno in čeprav gre za med istih travniških površin. Kako si to razlagamo?

Vse travniške rastline ne cvetijo hkrati, vendar tudi vse čebelje družine niso hkrati enako sposobne za nabiranje nektarja, ne glede na to, da si to vedno znova postavljamo za cilj in ukrepamo tako, da bi ta cilj dosegli. To pa pomeni, da čebele niso vse naenkrat najbolj sposobne za nabiranje nektarja, zato so posamezni deli travniških površin različno izrabljeni. Med iz dveh sosednjih panjev zato lahko vsebuje nektar različnih cvetlic in zato sta drugačna tudi barva in okus.

Začetek travniške paše je navadno do-

ločen z začetkom cvetenja ivanjščic. Travniške rastline se ponavadi takrat začnejo bujno razraščati, vedno več je medovitih rastlin in prične se medenje. Navadno se to zgodi sredi maja. Pred tem lahko da dobro bero regrat, ki se v določenih letih pojavlja v velikih količinah. Ker v tem času cvetita tudi vrba in sadno drevje, se lahko v panju nabere mešani sadni, vrbov in regratov med. Čim več je v tej mešanici sadnega nektarja, bolj je med okusen, saj sta vrbov in regratov med po okusu manj privlačna, nekateri ljudje pa ga sploh ne smejo uživati. Poleg tega vrbov in regratov med kristalizirata že nekaj dni po točenju ter postaneta tako trda, da ju lahko »režemo le še z lopatico«. Pravi cvetlični med prav tako razmeroma hitro kristalizira, v enem ali dveh mesecih, včasih pa tudi prej. Več ali manj je podoben kašasti masi, kristali so večji, okus pa je izredno dober in blag ter zelo ustreza otrokom in osebam, ki ne marajo t. i. »močnega« medu, kot je npr. kostanjev. Cvetlični med je svetlo rumene barve, ki je podobna barvi akacijevega medu, do rdečkastorjave barve. Praviloma je med, nabran pred prvo košnjo, svetlejša barve, medtem ko je med, nabran na travnikih pred drugo košnjo, temnejši, včasih pa je tudi nekoliko ostrega okusa. Vse omenjene značilnosti medu, od barve do okusa, so bolj ali manj odvisne od vrste travniških rastlin, ki medijo in ki v določenem obdobju prevladujejo. Ker je sestav rastlin vsako leto nekoliko drugačen in se ne ponavlja, za cvetlični med velja, da je vsako leto »unikat«, je torej neponovljiv.

Na območju travniških površin vzdolž reke Save lahko v ugodnih letih pričakujemo tudi do tri točenja medu, če štejemo za prvo točenje regrat in vrbo, za drugo travniške rastline pred prvo košnjo, za tretje točenje pa travniške rastline pred drugo košnjo. Donos medu na panj je tudi do 40 kg. Vendar so takšna leta razmeroma redka. Včasih je donos medu na panj le 15 kg, so pa tudi leta, ko je točenje medu le simbolično, povrh tega pa je čebele potrebno še izdatno dodatno krmiti pred zazitvijo. Točenje medu je najbolj odvisno od vremenskih razmer spomladi in v mesecu juliju. Obilica regrata in pravočasen

začetek rasti travniških rastlin sta v največji meri odvisna od količine vlage in ugodne temperature v aprilu, vendar vlage ne sme biti preveč. Pri najbolj ugodnih pogojih lahko prvič točimo že v drugi polovici maja. Točenje pred prvo košnjo se ob ugodnih razmerah prične že v začetku julija, točenje pred drugo košnjo pa, če je le dovolj vlage in je temperatura ugodna, v začetku avgusta. Vendar pridejo tudi leta, ko prvič točimo šele konec junija, druga točenja pa izostanejo, poleg tega pa je potrebno še dodatno krmljenje čebel. Tako je bilo npr. točenje leta 1984 zelo slabo, donos medu je bil okrog 15 kg na panj, čebele pa je bilo potrebno dodatno krmiti za zimo, medtem ko so bila leta 1985 pri točenju medu z donosom okrog 40 kg medu na panj. Vendar tako ugodna leta nastopijo bolj redko. Morda je zanimivo tudi to, da leta 1985 od spomladi do jeseni sploh ni bilo brezpašnih obdobj, medtem ko je bila leta 1986 paša ugodna le do konca junija, nato pa julija in avgusta sploh ni bilo paš, zaradi česar je bilo potrebno spodbujevalno krmljenje čebel pri vzdrževanju zalege, poleg tega pa še izdatno dodatno krmljenje pred zazimitevjo.

V zelo ugodnih letih se brezpašna obdobja ne pojavljajo tudi zato, ker traja košnja travniških površin, ki so večinoma zelo velike, razmeroma dolgo. Košnja se običajno začne v začetku junija ter traja okrog dvajset dni. Ko so na vrsti zadnje površine travnikov, se travniške rastline na površinah, ki so bile pokošene prve, razrastejo že v takšnem obsegu (seveda ob ugodni količini vlage in ob ugodni temperaturi), da čebelam že lahko nudijo novo pašo. Vendar pa je druga paša manj izdatna. Traja sicer dlje časa, zato pa so dnevni donosi precej skromnejši v primeri z donosi pred prvo košnjo. V nižinskem področju je zaradi tega pomembnejša paša pred prvo košnjo, višji pa so tudi donosi. Vegetacija je tedaj bujnejša, medenje pa bogatejše. Medenje pred drugo košnjo običajno ne izpolni pričakovanih, predvsem zaradi suše in visokih temperatur.

Čeprav pravimo za travniško pašo, da je tiha in dolgotrajna, kar pomeni, da lahko traja tudi do mesec in pol ali dlje, je takšna le redkokdaj. Do tega pride le takrat, kadar so vremenske razmere posebno ugodne za travniško rast in kadar se paši pred prvo

in pred drugo košnjo združita v eno samo pašo. Praviloma je travniška paša vendarle paša s prekinitvami, ki so lahko krajše ali daljše. Če prekinitve trajajo dlje časa, je potrebno čebele spodbujevalno krmiti, to pa zato, da čebelja družina ohrani svojo moč, oz. da matica lahko nemoteno nadaljuje z zaleganjem, sicer bi čebelja družina oslabela. To je pomembno predvsem julija, ko lahko zaradi suše nastopi daljše brezpašno obdobje. Oslabitev čebel v tem poletnem mesecu poleg tega povzroča tudi slabo pripravo čebel na prezimovanje v avgustu. Zato moramo čebeljim družinam pomagati v njihovem razvoju in jim ohraniti njihovo moč, dokler obstaja možnost ugodne paše, to pa je celo sezono. Cilj spodbujevalnega razvoja čebel v avgustu pa slej ko prej ostaja le proizvodnja čim večjega števila tako imenovanih »zimskih« čebel.

Če v obdobju, ko ni paš, čebele spodbujevalno krmimo s pogačami, kristalnim sladkorjem ali sladkorno raztopino v razmerju 1:1, v dnevnih količinah 2 do 3 dl, to ne more povzročiti, da bi se sladkor nalagal v medu, ker čebele vse to porabijo izključno za krmljenje zalege. Popolnoma druge okoliščine pa bi nastopile, če bi pitalnik napolnili z večjo količino sirupa. Tedaj bi se del sladkorja zagotovo nalagal v medu ter s tem zmanjšal njegovo kakovost.

Uspešnost travniške paše je v največji meri odvisna od količine in vrste dežja (droben dež ali nevihte), od temperatur, ki so lahko v tem obdobju zelo visoke in povzročijo prekinitve medenja, od vrste travniških rastlin, od posipanja travnikov z umetnimi gnojili itd. Setev trave za živinsko krmo in gnojenje z umetnimi gnojili zmanjšujeta količino medovitih rastlin na naravnem travniku, ker so s stališča živinske krme plevel.

Na naravnih travnikih je še posebno medovita bela detelja, ki v ugodnih letih zelo dobro medi, cveti pa od spomladi do jeseni. Na travnikih so medovitejše rastline še modri glavinec, kutinica in številni pleveli, ki s svojo raznolikostjo precej prispevajo h kakovosti cvetličnega medu.

Travniška paša pri čebelah ne spodbuja rojenja v takšnem obsegu, kot ga poznamo po zaključeni akacijevi ali podobni intenzivni paši. Lahko rečemo, da je celotno

dogajanje v panju mirnejše. Sam donos ne ustvarja tako imenovanih »kritičnih razmer«, ker je zmeren ter bolj ali manj dolgotrajen, hkrati pa ima matica na voljo dovolj prostora za zaleganje itd. Če ukrepamo kot ponavadi, se rojenje večinoma ne pojavi.

Vsekakor pa obstajajo razločki med nižinskimi in planinskimi travniki tako glede začetka medenja, njegovega trajanja in zaključka kot tudi glede vseh drugih značilnosti medenja. Različna je tudi sestava travniških rastlin. Zaradi vsega tega se izraba travniške paše enega področja razli-

kuje od izrabe na drugem področju. To pa pomeni, da moramo več let zapored spremljati dogajanja na travnikih, kamor peljemo čebele na pašo. Na ta način se lahko prilagodimo razmeram in pravočasno reagiramo na spremembe, ki jih morda nismo pričakovali. Razmere pa so lahko povsem drugačne že na travniku, ki je od našega oddaljen le nekaj kilometrov ali še manj. Vsakoletno spremljanje pašnih razmer zato prispeva k večji uspešnosti čebelarjenja.

Prevedla: Irena Ogrin

ČEBELE MED JESENJO IN POMLADJO

STANE SAJEVEC

Govorili smo že o fizioloških spremembah jesenske generacije čebel delavk, ki se spremenijo v dolgožive zimske čebele. Življenjska doba poletnih čebel, ki redijo zalego, je trikrat 21 dni. Razvoj od jajčeca do odrasle čebele traja 21 dni, okoli 21 dni je panjska (gnezdna) čebela in okoli 21 dni je pašna čebela ali čebela nabiralica. Jesenska generacija čebel, ki se izvali med 15. avgustom in 15. oktobrom, se razvije v dolgožive zimske čebele, katerih življenjska doba je tudi do devet mesecev.

Dolgoživim zimskim čebelam se pod hitinskim oklepom v zadku izoblikuje plast celic, ki je sestavljena iz delčkov maščobnih in beljakovinskih molekul. V celicah se izoblikujejo drobne kapljice maščobe in beljakovin, ki predstavljajo osebno in družinsko zalogo čebelje družine.

To izredno pomembno spremembo pri jesenski generaciji čebel je prva odkrila in preučevala dr. Anna Maurizio iz Švice pri svojih temeljnih raziskavah. Tudi pri drugih žuželkah, zlasti pri prezimujočih samicah, se kot osebna rezerva za preživetje zimskega obdobja izoblikuje taka izdatnejša plast.

Dr. Farar – raziskovalec iz ZDA – pa je ugotavljal, kdaj in v kakšnem obsegu odmirajo dolgožive zimske čebele iz zimske gručice. Ugotovil je, da lahko čebela, ki se je izvalila npr. 1. septembra ali 15. oktobra, odmre v kateremkoli obdobju zime, to je med 15. oktobrom in 15. aprilom, kolikor lahko čebele te generacije živijo.

Krmlilni poizkusi pri tej generaciji čebel na raznih področjih sveta so pokazali, da

lahko te čebele iz lastne zaloge beljakovin in masti ter ob spodbudnem krmljenju vzredijo določeno število potomcev. Dodajanje beljakovinskih koncentratov (npr. konzerviran cvetni prah, nadomestki cvetnega prahu, kot so pivovarniški ali pekovski kvas, razmaščena in razgrenjena sojina moka, mleko v prahu in drugo) ni potrebno. O tem bomo obširno pisali kdaj drugič.

Osebne zaloge beljakovin in maščob se pretvarjajo takole: čebele črpajo telesne zaloge beljakovin in masti, zato se jim v krmilnih žlezah tvori mleček, to je lahko prebavljiv beljakovinski sok, s katerim krmijo matice, ta pa lahko že okoli 15. januarja v središču zimske čebelje gručice prične zalegati sprva maloštevilna jajčeca na dan, kasneje pa čedalje več.

Ko se po treh dneh iz jajčec izvalijo prve ličinke, jih čebele – delavke – dojlje – krmi s krmilnim mlečkom iz krmilnih žlez. Ob tej krmi ličinke rastejo z neverjetno hitrostjo. Na ta način se čebele-delavke iz zimske gručice vedno bolj fiziološko izčrpavajo in s tem starajo. Zgodaj spomladi že raste spomladanska generacija čebel-delavk, ki določeno dobo živijo skupaj s svojimi zimskimi sestrkami.

Kmalu po vzreji čebel – matic se dolgoživim zimskim čebelam izčrpa maščobno-beljakovinska zaloga. Zato se te čebele postopoma spremenijo v nabiralke nektarja in cvetnega prahu – obnožine v zgodnji in pozni pomladi, fiziološko pa se izenačijo s kratkoživimi spomladansko-poletnimi generacijami čebel delavk.

Iz nadrobnegega prikaza vloge dolgoživih

zimskih čebel delavk izhajata tudi spoznanji, da se čebelarstvo leto za čebelarja prične že v poznem poletju in zgodnji jeseni, tam okoli 15. avgusta, in zakaj je potrebno jesenski generaciji čebel priskrbeti čim izdelnejšo in kakovostnejšo pelodno pašo.

Lansko jesen je v okolici Maribora (Slovenske gorice in Podravje) zaradi okužbe z varoo propadlo od 50 do 80 odstotkov čebeljih družin. Ta pije čebelam kri, zaradi česar le-tim primanjkuje beljakovin, tako da se jim verjetno ne more razviti potrebna količina zimskega maščobno-beljakovinskega tkiva. Če čebelam ob zazimitvi damo še sladkorno raztopino, se dodatno izčrpavajo tudi s predelavo le-te za zimске potrebe. V normalnih razmerah življenja čebeljih družin opravi to delo več generacij čebel v dolgem spomladansko-poletnem obdobju, ko si kopičijo med za zimsko zalogo hrane.

Z jesenskim krmljenjem pa čebelarji nasilno preprečujemo naravno zbiranje hrane in s tem izčrpavamo tudi že jesensko-zimsko generacijo dolgoživih čebel pred zazimitev.

Varoa je zajedavec čebelje zalege, zato

se mlade čebele ne morejo razviti v odrasle, ne da bi bile izčrpane. Kasneje – zlasti v zimskem času – pa varoa izčrpava tudi zimské čebele v družini.

Na žalost nimamo natančnih poročil o opravljenih poskusih, ki bi nam poročali, kolikšen odstotek čebel – delavk je v posameznih letnih obdobjih življenja čebelje družine izčrpanih. Praktiki in tudi znanstveniki bolj poročajo o še dopustnem številu pršic varoe v čebelji družini, da le-ta še lahko »normalno živi in preživi«.

Pri okužbi z zajedavcem varoo čebelje ličinke in odrasle čebele v celoti zdravstveno slabijo, saj se jim močno zniža tudi odpornost proti drugim boleznim. Čebelje družine so zato vsestransko zdravstveno ogrožene, in to v velikem obsegu. V mnogočem torej drži mnenje naših čebelarjev, da je selektor čebel varooza. Bojim se celo, da bo uničila naše čebelarstvo, če ne bomo kot stroka storili več.

Varoozi sta se pridružili še septikemija in nosema, ki prav tako izčrpavata predvsem zimsko generacijo čebel tja do pomladi. O tem bom obsežneje pisal kdaj drugič.

ZČDS IMA NA ZALOGI

CENIK UČIL IN OBRAZCEV, veljaven od 19. 9. 1988 dalje

Odlitje A. Janša s škatlo	12.000 din
Diplome, razne	400 din
Obrazec predloga za odlokovanje AJ	100 din
Članska izkaznica	100 din
Evidenčni list	50 din
Nalepke za kozarce z medom	50 din
80 let škofjeloškega čebelarstva	1.000 din
Priročnik za čebelarske začetnike	2.000 din
Priročnik o zdravstvenem varstvu čebel	3.000 din
Varooza čebel – Rihar	1.500 din
Videokaseta o varoozi – prodaja	65.000 din
– posoja (tedensko)	6.500 din
Videokaseta o vzreji matic – prodaja	83.000 din
– posoja (tedenska)	6.500 din

POPRAVEK

V članku o čebelarski razstavi na Vidmu Dobropolje je pomotoma izpadlo ime soorganizatorja razstave Jožeta Čada. Poleg Lojzeta Mikliča je Jože Čad veliko prispeval k uspehu razstave.

Uredništvo

POROČILO S SEJE IO ZČDS

Druga seja izvršnega odbora ZČDS je bila v Ljubljani 17. septembra 1988.

Najpomembnejši točki dnevnega reda sta bili uresničevanje letnega delovnega in finančnega načrta ter poročila predsednikov komisij posameznih delovnih področij.

Izobraževalna dejavnost:

- čebelarским društvom in posameznikom smo posojali obe videokaseti, različne diapozitive ter strokovno literaturo, predvsem tujo;

- pripravili smo scenarij za izobraževalni videofilm o razmnoževanju čebeljih družin in vzreji matic ter posneli vse načrtovane kadre za montažo 20-minutnega videofilma;

- na podlagi pogovora o problemih čebelarstva pri predsedniku republiškega komiteja za kmetijstvo smo s Centrom za pospeševanje kmetijstva pri Zadrugi zvezi Slovenije ustanovili strokovno skupino za pripravo programov usposabljanja čebelarjev, pospeševalcev in predavateljev;

- pripravljena sta programa izobraževanja predavateljev in posveta čebelarjev v Ljubljani in Mariboru;

- prireditelju XI. srečanja na tekmovanju mladih čebelarjev v Gornji Radgoni smo nudili finančno in tehnično pomoč;

- študentskemu čebelarskemu krožku smo krili del stroškov za obisk čebelarske razstave in posvetovanja v Gradcu.

Zdravstveno varstvo čebel:

- pripravljena sta programa za dopolnilno izobraževanje veterinarjev in čebelarskih preglednikov; v sredstvih javnega obveščanja smo objavili obvestilo o nujnosti zimskega zatiranja varooze, v Slovenskem čebelarju pa smo redno seznanjali čebe-

larje o novih zdravilih za zatiranje čebeljih bolezni.

Raziskovalna in pospeševalna dejavnost:

- od 20 prijavljenih vzrejevalcev je komisija izdala odločbe za vzrejo matic le petnajstim.

Gospodarjenje v čebelarstvu:

- komisija za ekonomska vprašanja pri ZČDS je predlagala ustanovitev sklada za reklamiranje čebeljih pridelkov, v katerega bi čebelarji prispevali po pridobitnem panju, čebelarske delovne organizacije pa na podlagi dohodka, ki ga ustvarijo s prometom čebeljih pridelkov.

Organiziranost čebelarjev:

- izpolnjene vprašalnike je do seje poslalo le 64 čebelarskih društev oziroma družin od 210, zato celotna analiza vprašalnikov ni smiselna, iz poslanih pa je razvidno, da so bile zimske izgube 30,5 %.

Pomembnejši sklepi s te seje pa so:

- strokovna služba ZČDS mora pripraviti celovit program pospeševanja čebelarstva;

- pravil ZČDS ne bomo dali v javno razpravo do sprememb zvezne in republiške zakonodaje, ki ureja delovanje društev;

- da bi omogočili normalno delovanje strokovne službe, smo sprejeli ustrezne kadrovske ukrepe in revalorizirali nadomestila;

- sprejeli smo nove cene za prodajo učil, ki jih izdaja ZČDS;

- v vseh devetih regijah bomo organizirali regijske posvete.

Strokovna služba ZČDS

OBVESTILO

V kolikor želite strokovne napotke za reševanje problemov pri vašem čebelarjenju pokličite ali se osebno zglaste na ZČDS, Ljubljana, Cankarjeva 3, tel.: (061) 210-992 vsako sredo med 8. in 12. uro.

Strokovna služba ZČDS

VODSTVOM ČEBELARSKIH DRUŠTEV IN DRUŽIN: NOVEMBER IN DECEMBER NAJ BOSTA MESECA OBČNIH ZBOROV

Vodstva čebelarških organizacij prosimo, da organizirajo občne zборе že v drugi polovici novembra ali decembra letos in naj ne čakajo na januar ali celo februar 1989.

Iz dosedanje prakse vemo, da vodstva društev in družin na občnih zbore zberejo večino članarine, sprejmejo letne delovne in finančne načrte ter zaključne račune. Zaradi visoke inflacije, ki nas pesti že nekaj let, bomo leta 1989 prisiljeni določiti članarino tako, da jo bomo vsak naslednji mesec revalorizirali za znesek uradno ugotovljene inflacije (po sedanjih izkušnjah bo to med 15 in 20 odstotki mesečno). Višino članarine in naročnine bomo objavili v decembrski številki SČ. Tako se bodo posamezniki in njihova društva izognila plačevanju povečane članarine za nazaj.

Na zadnji seji izvršnega odbora ZČDS je bilo sklenjeno, da bomo letošnjo zimo or-

ganizirali regijska posvetovanja o čebelarških problemih. Datumi in kraji izvedbe letih bodo objavljeni v zadnji letošnji številki našega glasila. Člane izvršnega odbora pa prosimo, da čimprej javijo ZČDS datum in kraj posveta v njihovi regiji.

Cebelarje (člane in naročnike), ki leta 1989 ne bodo obnovili članstva oz. naročnine, prosimo, da najkasneje do 15. decembra 1988 pisno ali po telefonu odjavijo Slovenski čebelar za leto 1989. Odjave lahko posredujejo Zvezi čebelarških društev Slovenije, Cankarjeva 3, 61000 Ljubljana (tel. 061 210 992), ali blagajnikom svojih društev oz. družin. S tem se bomo izognili nepotrebnim visokim stroškom tiskanja dodatnega števila izvodov Slovenskega čebelarja.

Strokovna služba ZČDS

OPOZORILO ČEBELARSKIM ORGANIZACIJAM

Pred zaključkom leta se na vseh ravneh pripravljajo osnutki načrtov za prihodnje koledarsko leto, zato vas opozarjamo, da v čebelarških družinah, društvih in občinskih zvezah čimprej pripravite predloge zahtevkov za sofinanciranje čebelarstva v prihodnjem letu. Pisne predloge čimprej naslovite na občinske SIS za kmetijstvo in pridelavo hrane ali na pristojne občinske upravne organe, ki so zadolženi za kmetijstvo.

V zahtevkih navedite število čebelarjev, število pridobitnih panjev, s katerimi čebelarite, vaše načrte za izobraževanje in strokovno usposabljanje čebelarjev in čebelarškega naraščaja, program zatiranja čebeljih bolezni s sofinanciranjem nakupa zdravil, predlog regresiranja nakupa matic, krmnega sladkorja, repromateriala itd.,

morebitni načrt pogozdovanja oz. zasajanja medovitega rastlinja idr. Vsako od navedenih dejavnosti realno ovrednotite in predlagajte odstotek sofinanciranja s strani občinskih organov oz. občinskih SIS.

Tistim čebelarškim organizacijam, ki delujejo na območju ene občine, niso pa združene v občinsko zvezo ali društvo, predlagamo, da se pred sestavljanjem in odpošiljanjem svojih predlogov občinskemu organom dogovorijo o enotnem vrednotenju določenih dejavnosti, in če je le mogoče, tudi o skupnem nastopu pred občinskimi organi. S takim pristopom bodo vaši predlogi odmevnejši, zato je večja verjetnost, da bodo upoštevani v osnutkih občinskih kmetijskih načrtov za leto 1989.

Strokovna služba ZČDS

OBVESTILA

Na ZČDS smo prepisali naslove članov, ki prejemajo Slovenskega čebelarja. Ugotovili smo, da je že v starem seznamu nekaj napak (nepravilni priimki, ni vpisane hišne številke, napačna poštna številka itd.), zato prosimo vse člane, da natančno preberejo svoj naslov na ovitku Slovenskega čebelarja ter nam morebitno napako ali pomanjkljivost sporočijo pisno ali po telefonu na ZČDS, Cankarjeva 3, 61000 LJUBLJANA, tel.: (061) 210-992.

V sporočilu morate navesti napačni in pravilni naslov.

Primer:

NEPRAVILNO
KOSTJA Božo
Kovaška vas
68340 ČRNOMELJ

PRAVILNO
KOSTA Božo
Kovača vas 5
68342 Stari trg ob Kolpi

Prosimo vas, da nam čim prej sporočite na enak način tudi morebitno spremembo vašega naslova.

UREDNIŠTVO SLOVENSKEGA ČEBELARJA

Čebelarске organizacije in čebelarje obveščamo, da smo na ZČDS pričeli zbirati prednaročila za čebelarski stenski koledar za leto 1989. Koledar ima dvanajst listov z zapisi osebnih imen, praznikov in luninih men, ob vsem tem pa je še prostor za krajše zapiske. Listi so pritrjeni na trdo podlago z lepenko. Velikost koledarja je 22 x 32 cm.

Naročila pošljite na ZČDS, Cankarjeva 3, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992. Cena je 2.500 din, brez poštne. Društva naj pošljejo naročilnice.

STROKOVNA SLUŽBA ZČDS

Čebelarjem nudimo nalepke za kozarce z medom po ceni 50 din. Naročite jih lahko pisno ali po telefonu. Pošljemo jih tudi po pošti. Tel.: (061) 210-992.

STROKOVNA SLUŽBA ZČDS

UREDNIŠTVO

NOV VIDEO FILM O ČEBELAH

ZČDS je pripravila nov film o VZREJI MATIC IN RAZMNOŽEVANJU ČEBELJIH DRUŽIN. Kaseto je možno naročiti pri ZČDS, Cankarjeva 3, 61000 Ljubljana. Pri naročilu je potrebno navesti, ali naj bo besedilo v slovenskem, srbohrvatskem ali angleškem jeziku.

Film je dolg približno 22 minut, cena pa je do konca novembra še vedno prednaročniška 83.000 din, medtem ko bo kasneje, ko bo kasete v redni prodaji, znatno višja. Kasete lahko naročite za videorekorderje vseh sistemov, vendar je cena za sisteme beta, video 2000 in video 8 nekoliko višja.

Strokovna služba ZČDS

DELOVNI NAČRT ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE ZA LETO 1988

Štev. Naloga oz. dejavnost

Viri
sredstev

Nosilec oz.
izvajalec

1. IZOBRAŽEVALNA DEJAVNOST

- 1.1. Izdajanje strokovnega časopisa »Slovenski čebelar«, 11 članarina
števil letno in enega zbornika s posvetovanja oz. predavanj dotacije

ZČDS

1.2.	Kupovanje, razmnoževanje, objavljane in izposojanje izobraževalnih pripomočkov (literatura, filmi, videorekorderji, diafilmi . . .).	članarina dotacije, iztržek	ZČDS, CPK pri ZSS
1.3.	Priprava gradiva in snemanje dveh izobraževalnih programov na videokaseti oz. film.	dotacija	ZČDS in CPK pri ZZS
1.5.	Priprava vsebine in organizacija posvetovanja čebelarских predavateljev zaradi enotnejšega izvajanja predavanj po čeb. društvih.	članarina dotacija	ZČDS, SSI KPHSRS
1.6.	Predavanje po čeb. društvih za izpopolnjevanje čebelarskega znanja članov ZČDS (dve predavanji v okoli 100 društvih oz. zvezah).	občinske dotacije	Občinski kmet. sklad
1.7.	Strokovna in materialna pomoč čebelarskim krožkom in organizacija srečanja in tekmovanja mladih čebelarjev v G. Radgoni.	članarina	ZČDS
1.8.	Strokovna in materialna pomoč čebelarskemu raziskovalnemu taboru in študentskemu krožku.	članarina	ZČDS
1.9.	S šolami, ki izobražujejo mlade za kmetovalce, moramo dogovoriti večji obseg pouka o čebelarstvu in v eno od njih vpeljati specializacijo v zadnjem letniku za poklic čebelarja.	posebna izobraž. skupnost	pos. izobra. skupnost in kmet. šole
1.10.	S stalnimi izobraževalnimi akcijami osveščati prebivalce o nujnosti sožitja čebel z naravo in jih vzgajati v boljše potrošnike čebeljih pridelkov.	članarina	ZČDS, TV, radio in časopisi
1.11.	Izmenjava obiskov na domačih in mednarodnih čebelarskih prireditvah (strokovnih posvetovanjih, razstavah itd.).	članarina dotacije	ZČDS in drugi inter.
1.12.	Nakup TV sprejemnika in snemalne (video) kamere.	obresti	ZČDS in ZZS

2. ZDRAVSTVENO VARSTVO ČEBEL

2.1.	Izvajati izobraževanje čebelarjev o epizootiološkem minimumu in pridobivanju osnovnih znanj o zdravstvenem varstvu čebel.	kotizac.	veterinarski zavodi
2.2.	Izobraževanje čebelarskih preglednikov in njihovo večje vključevanje v pomožna veterinarska dela.	kotizac. občinski skladi	veterinarski zavodi
2.3.	Dopolnilno izobraževanje in specializacija veterinarjev za čebelje bolezni.	skladi	RVU
2.4.	Vodenje enotne in učinkovite veterinarske pomoči čebelarjem na območju vse Slovenije (diagnostika, preventiva in kurativa).		RVU
2.5.	Stalno spremljanje in sprotno obveščanje pristojnih veterinarskih zavodov o zdravstvenem stanju čebel.		čebelarska društva
2.6.	Sodelovanje z veterinarskimi zavodi in razvojnimi inštituti pri razvijanju novih zdravil za zdravljenje čebeljih bolezni.		zdravstvena komis. ZČDS
2.7.	Sodelovanje v komisiji za izbiro najmanj škodljivih kemičnih zaščitnih sredstev za varstvo rastlin pri Zadržni zvezi Slovenije.		zdravstvena komis. ZČDS

3. RAZISKOVALNA IN POSPEŠEVALNA DEJAVNOST

3.1.	Sodelovanje v odboru za selekcijo in komisiji za priznavanje plemenišč pridobitnih matic.	RVU	RVU, Medex Hmezad, KIS
3.2.	Vzpodbuditi raziskovalno delo na področju zdravstvenega varstva čebel, uvajanja sodobne tehnologije in tehnike v čebelarstvo, raziskava gozdnega medenja in medovite flore v celoti.	namenska sredstva	ZČDS, RVU, BTF, Medex, Hmezad, KIS
3.3.	Premiranje vzreje pridobitnih matic pri vzrejevalcih (približno 25.000)	dotacija	občinski skl. za kmetijstvo
3.4.	Pravočasno informiranje čebelarjev o medenju na kmetijskih posevkih, grmičevju in gozdu.	namenski sklad	Medex, ZČDS
3.5.	Pospeševanje pridelave vseh čebeljih pridelkov in uvajanje specializacije na posamezne zahtevnejše čebelje pridelke.	namenski sklad	Medex, Hmezad, ZČDS, ZZS

4. PAŠNI KATASTER			
4.1.	Dokončanje popisa stojišč čebelnjakov in vsakoletno dopolnjevanje s spremembami na terenu.	občinske dotacije	čebelarska društva
4.2.	Izdelava vegetacijskih kart za posamezna, z medovitimi rastlinjem pokrita območja Slovenije.	namenska sredstva	Inštitut za gozd. in les. KIS, ZČDS, č. društva
4.3.	Izdelava kart gozdnega in drugega medenja po posameznih pomembnejših območjih.	namenska sredstva	KIS, ZČDS, č. društva
4.4.	Obdelava zbranih podatkov in na njihovi podlagi izdelava pašnih katastrov in pašnih redov za posamezna zaključena območja.	namenska sredstva	KIS, ZČDS in č. društva
5. ŠIRJENJE MEDOVITEGA RASTLINJA			
5.1.	V Slovenskem čebelarju v času sajenja oz. sejanja, objavljamo, katere vrste medovitih rastlin je primerno saditi in kje se dobe.		ZČDS
5.2.	Z drevesnicami, vrtnarijami in semenarnami bomo dogovorili širjenje medovitih vrst rastlin.		ZČDS in omenjene ust.
5.3.	Čebelarske krožke, čebelarske družine in društva, osnovne in srednje šole, vzdrževalce rečnih korit, cest in parkov moramo pritegniti k načrtnemu zasajanju medovitega rastlinja (osebni stiki, lepaki in obvestila v sredstvih javnega obveščanja).	članarina dotacije	ZČDS
5.4.	Obveščanje lastnikov cvetočega rastlinja, da ne škropijo svojih nasadov s kemičnimi sredstvi v času cvetenja.	članarina	ZČDS
5.5.	Sodelovanje v akcijah društev za varstvo in izboljšanje okolja.		ZČDS in ČD
6. GOSPODARJENJE V ČEBELARSTVU			
6.1.	Vključevanje čim večjega števila čebelarjev v tržno organizirano proizvodnjo v poslovne čebelarske organizacije in zadrage.		ZČDS in omenjene organiz.
6.2.	S poslovnimi čebelarskimi organizacijami doseči večkratno letno usklajevanje odkupnih cen čebeljih pridelkov in zmanjšanje razlik med odkupnimi in drobnoprodajnimi cenami čebeljih pridelkov.		ZČDS in posl. organizacije
6.3.	Uvoz medu prilagoditi potrebam našega tržišča in ga usmerjati preko OZD, ki se ukvarjajo s preskrbo prebivalstva z živili. Dogovoriti moramo uvozne carine in kontrolo kvalitete uvoženega medu.		ZČDS, ZČOJ in zvezni organi
6.4.	Za zaščito domačih sortnih medov in potrošnika je treba uvesti zaščitno znamko domačih medov.		ZČDS
6.5.	Pri živinorejski poslovni skupnosti je treba oživiti delo odbora za čebelarstvo, predvsem njegov ekonomski vidik.		ZČDS, ZZS, Medex, Hmezad
6.6.	Ustanoviti sklad za pospeševanje in propagiranje čebelarstva.		ZČDS
7. ORGANIZIRANOST ČEBELARJEV			
7.1.	Tudi v bodoče bomo skušali pridobivati čimveč neorganiziranih čebelarjev v vrste ZČDS in v ta namen nuditi vso pomoč društvom.		ZČDS in ČD
7.2.	Ohranjali in izboljševali bomo vse obstoječe in uvajali nove oblike samoupravne organiziranosti naše organizacije.		ZČDS in ČD
7.3.	Preko RVU in drugih pristojnih institucij si bomo prizadevali uvesti enoten popis vseh slovenskih čebelarjev, kar bo omogočalo boljše zdravstveno zaščito in izobraževanje čebelarjev.		RVU, RKKGP in ZČDS

LEGENDA KRATIC:

ČD – čebelarstva društva
ZČDS – Zveza čebelarstev Slovenije
RKGP – Republiški komite za kmetij., gozd. in prehrano
KIS – Kmetijski inštitut Slovenije
ZZS – Zadruga zveza Slovenije
SSIKPHSR – Samopr. sklad za interv. v kmet.
SR Slovenije
RVU – Republiška veterinarska uprava

PRIPIS UREDNIŠTVA:

Delovni načrt ZČDS za leto 1988 objavljamo v tej številki, ker ga doslej zaradi obilice člankov, ki so bili zelo aktualni, nismo mogli uvrstiti v vsebino prejšnjih števil. Objavljamo ga v zvezi s poročilom o realizaciji letnega delovnega načrta ZČDS na strani 351, služi pa lahko tudi za izdelavo programov dela društev za prihodnje leto.

ČEBELARJI OŠ VELIKA NEDELJA NA IZLETU

Na naši šoli smo pred dvema letoma ustanovili čebelarški krožek. Naš mentor je Ljubo Lesničar. Udeležili smo se kviza na čebelarški noči v Ormožu, na katerem smo zmagali. Denar, ki smo ga dobili, smo porabili za izlet v Radovljico in na Gorenjsko.

Zjutraj smo se zbrali pred šolo, naložili panje in se odpravili na težko pričakovano pot.

V Radovljici smo si najprej ogledali Čebelarški muzej. Imeli smo kaj videti: panje, slike in mnogo drugega čebelarskega pribora. Že prej smo se s tov. Mirom Kavčičem dogovorili, da se tam srečamo. Dogovorili smo se, da nam bo en roj čebel prodal, drugega pa podaril. Ker je bil dan in če-

bele na paši, jih nismo mogli takoj naložiti, zato smo šli še na ogled Gorenjske. Kosilo smo imeli v Mojstrani, nato smo šli proti slapu Rinke, nazadnje pa smo si ogledali še Bled. Proti večeru smo odšli po panje. Dobili smo tudi dve lepi kranjski sivki, ki še danes odlično zalegata.

Srečni smo se poslovili in še zadnjič pogledali lep čebeljak, nato pa smo se odpravili proti domu. Med potjo smo se pogovarjali o našem bodočem čebeljaku in o nas kot bodočih čebelarjih.

Tov. Miru Kavčiču pa se še enkrat zahvaljujemo za čebele.

**Čebelarški krožek
OŠ Velika Nedelja**

Osmrtnice

KRISTL KRANJC

Smrt je zopet posegla med nas, čebelarje, in aprila 1988 iztrgala iz naše sredine zelo priljubljenega in dolgoletnega člana.

Pokojni Kristl Kranjc se je rodil leta 1915 v Presladolu pri Brestanici. Čebele je vzljubil že v zgodnji mladosti in čebelariti je začel z več panji. Član čebelarskega društva je postal leta 1945. Bil je aktiven član in tudi večkratni odbornik društva. Po svojih močeh je pomagal pri gradnji društvenega doma, v katerega je zelo rad zahajal.

Za vse, kar je prispeval za napredek

društva in čebelarstva nasploh, je prejel odličje Anton Janša III. stopnje.

Čebelarjem bo Kristl ostal v najlepšem spominu. Upamo, da bodo čebele ostale pri hiši in da bo zanje skrbel njegov sin.

ČD Senovo-Brestanica

VENCESLAV JAN

Oktobra lani, ko so se čebele pričele pripravljati na zimski počitek, se je smrtno ponesrečil naš član Venceslav Jan, rojen leta 1936.

V svojem bogatem čebe-

larskem življenju si je pridobil veliko izkušenj, ki jih je vedno rad prenašal na druge. Kot aktivni član upravnega odbora je veliko pripomogel k razvoju ČD Tolmin. Za svoje humano delo je prejel odličje Anton Janša III. stopnje.

Čebelarji ga bomo ohranili v lepem spominu.

**Čebelarstvo društvo
Tolmin**

CITA IN ROMAN KENDA

Roman Kenda, dolgoletni čebelar in uspešen mentor mlajših čebelarjev, je umrl aprila leta 1987. Skrb za njegove čebele je tedaj prevzela žena Cita, s katero sta dolga leta skupaj čebelarila v čebelnjaku ob hiši. Žal je zahrbtna bolezen že aprila 1988 iztrgala iz naših vrst tudi njo.

Roman se je rodil leta 1915, leta 1951 pa je prevzel očetove čebele, saj so pri Hrovatovih čebele pri hiši že skoraj sto let.

Bil je dovzeten za napredek in je svoje bogato teoretično-praktično znanje prenašal na mlajše čebelarje. Bil je družaben in se je rad udeleževal čebelarskih srečanj in izletov. Kadarkoli smo se srečali, je beseda nanese na čebele.

Veliko je prispeval k razvoju čebelarstva na Tolminskem. Vsa leta čebelarjenja je deloval v raznih odborih in komisijah čebelarskega društva. Za svoje neumorno delo je prejel odličje Anton Janša II. stopnje.

Ohranili ju bomo v lepem spominu.

MILAN FIR

Čebelarji Čebelarskega društva DO KRKA smo se spomladi na šmihelskem pokopališču poslovili od našega člana Milana Fira. Rojen je bil leta 1930 v Koncu pri Podgradu. Mladost je preživel v rojstnem

kraju, na podeželju, kjer je opazoval naravo in sosedove čebele. Ko si je ustvaril družino in dom na Kristanovi 31 v Novem mestu, je začel tudi čebelariti. Zgradil je čebelnjak in čebelaril do svoje prerane smrti. Sedaj nadaljuje njegovo delo žena s hčerko.

Milan Fir je bil tudi član ustanovnega odbora našega društva. Rad se je udeleževal vseh akcij, sestankov in predavanj.

V spominu ga bomo ohranili kot pravega čebelarja, ki je znal prisluhniti naravi, čebelam in ljudem.

**Čebelarstvo društvo KRKA
Novo mesto**

ALEKSANDER BRIC

Po hudi in mučni bolezni nas je v 60. letu starosti zapustil naš član Aleksander Bric. Pokojni je začel čebelariti že s 14 leti. Zapustil je vzorno urejeno čebelarstvo z 21 družinami. Čebelaril je polnih 46 let, od leta 1982, ko se je invalidsko upokojil, pa so mu bile čebele največja skrb.

Čebelarska družina je izgubila vzornega in dobrega čebelarja. Od pokojnega Aleksandra smo se poslovili krajani in čebelarji in mu s prapori izkazali poslednje spoštovanje.

**Čebelarska družina
Kokarje**

ANTON HACE

Junija letos je umrl dolgoletni član našega čebelarskega društva Anton Hace.

Čebelariti je začel že v mladih letih v Podcerkvi. Ko si je ustvaril družino, je v Markovcu čebelaril s tatom vse do leta 1967. Nato je Tone čebelaril samostojno s 30 AŽ panji. V društvu si je prizadeval, da bi pridobili čim več mladih čebelarjev, zato je vzpodbujal delo z mladimi v osnovni šoli. Za čebelarjenje je navdušil tudi svojega starejšega sina, tako da čebele ne bodo ostale brez gospodarja.

Pokojni Tone je imel rad čebele in vse,

kar je bilo v zvezi z naravo, zato je bil tudi član lovske družine.

Člani društva ga bomo ohranili v spominu kot prizadevnega čebelarja.

Čebelarstvo
Loška dolina

JANKO GRKMAN

Mirno in tiho nas je zapustil naš čebelar Janko Grkman iz Suhadol pri Komendi. Vse svoje življenje je posvetil svoji družini, tatarskemu delu, ves prosti čas pa čebelam. Zadnja leta jih je imel poln čebelnjak – 40 panjev. Kot da bi hotel dokazati sam sebi in nam čebelarjem, da je kljub bolezni še zmožen čebelariti in se ne prepustiti bolezni, ki mu je vedno bolj težila zadnja leta življenja.

Rodil se je leta 1910 v Komendi v benefičijski hiši, kjer je živel in deloval naš znameniti čebelar in prosvetitelj Peter Pavel Glavar.

Janko je bil ustanovni član čebelarstva družine v Komendi in vse od leta 1956 njen dolgoletni predsednik. Prav tako je bil tudi ustanovni član Čebelarskega društva Kamnik – Domžale. Ko je leta 1983 prepuštil delo mlajšim, smo ga izvolili za častnega predsednika Čebelarstva družine Komenda-Moste. Za svoje požrtvovalno delo je bil odlikovan z odličjem Anton Janša druge in tretje stopnje.

Zato je bila njegova velika želja, da bi v družini čimprej prišli do svojega čebelarskega prapora. Želja se mu je uresničila leta 1986, ko smo dobili svoj čebelarski prapor, katerega je častno razvil prav on.

Ker je živel v kraju, kjer je živel in ustvarjal tudi naš znameniti čebelar Peter Pavel Glavar, je bil vseskozi vnet pobudnik in organizator proslav v njegovo čast. V času Jankovega predsednikovanja leta 1972 smo Petru Pavlu Glavarju na benefičijski hiši v Komendi, kjer je svoja mlada leta preživel v krogu svojih staršev, bratov in sester, odkrili tudi spominsko ploščo.

Od njega smo se zadnjič poslovili s praporom in ga na njegovem grobu povsili v čast in zahvalo za vse, kar je dobrega prispeval in naredil za naše čebelarstvo. Hva-

ležni smo mu za njegovo vztrajno delo v Čebelarski družini Komenda-Moste.

Čebelarji Čebelarstva družine
Komenda-Moste

JURIJ CVIRN

Aprila 1988 smo se za vedno poslovili od dolgoletnega člana in vnetega čebelarja Jurija.

Rodil se je leta 1906 v Brezju pri Mariboru. Že kot učenec osnovne šole je pričel čebelariti, ko mu je upravitelj podaril prvi roj. Začel je s kranjiči in pozneje prešel na AŽ panje.

V čebelarstvo družino Malečnik se je vključil leta 1960, ko se je vselil v svojo novozgrajeno hišo v Trčovi. Imel je 10 AŽ panjev, od katerih se ni ločil do svoje smrti. Še v času bolezni se je trudil in s pomočjo prizadevnih članov vzdrževal svoje ljubljene. Bil je dober član naše družine. Prejel je tudi odličje Anton Janša III. stopnje.

Kot njegove čebele je bil tudi on marljiv in vzoren delavec v MTT Maribor, kjer je v predilnici opravljal službo nadmojstra do zasluženega pokoja. Bil je dober strokovnjak v svojem poklicu, zato je prejel tudi dr-žavno odlikovanje red dela I. stopnje.

Vzornega čebelarja in dobrega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Čebelarstvo družine
Malečnik

JOŽE KREBS

Maja je umrl čebelar in član naše družine Jože Krebs, rojen leta 1915 v Belih Vodah. Naš Joža je bil vesten čebelar in vedno pripravljen pomagati drugemu, predvsem pa čebelarski družini. Posebno se je izkazal pri gradnji pašnih čebelnjakov in pri gradnji čebelarskega doma v Mežici, za kar smo mu še posebej hvaležni. Tudi odličji Anton Janša III. in II. stopnje pričata o njegovi nesebičnosti. Naj mu bo lahka ko-roška gruda!

Čebelarstvo družina
Mežica

FRANCE ČEŠAREK

Junija letos smo se ribniški čebelarji poslovlili od našega najbolj izkušenega čebelarja Franceta Češarka. Rojen je bil leta 1909 v stari čebelarski družini. Zato je že v otroških letih opravljal začetna čebelarska dela, ogrebal roje in vsrkaval čebelarske čare. Kot mlad čebelar je bil član čebelarskega društva, po vojni pa je bil soustanovitelj na novo ustanovljenega društva Ribnica. Za svoje delo je prejel tudi Janševo odlikovanje. Čebele je veliko prevažal na ajdova pasišča na Dolenjsko, kasneje pa tudi v Mačvo, Liko, Istro in drugam. Imel je vrlino, da je povsod, kamor je prevažal, posebno pazil na svoj ugled poštenega čebelarja, tako da ga je bil vsak gospodar pasišča vesel in so ga vabili še za naslednje leto.

Vsem, ki smo ga poznali, bo ostal v trajnem in prijetnem spominu.

Čebelarsko društvo
Ribnica

MAKS SMREKAR

Februarja letos smo na zadnjo pot pospremili našega čebelarja Maksa Smrekarja.

Rodil se je leta 1919 v Veržeju. Leta 1952 se je preselil v Podklanc pri Dravogradu.

Vse do prerane smrti je čebelaril s 40 AŽ panji. Bil je zelo napreden čebelar. V društvu je opravljal več odgovornih dolžnosti. Za uspešno delo je bil odlikovan z odličjem Anton Janša III. stopnje.

Vzornega čebelarja in tovariša bomo ohranili v lepem spominu.

Čebelarsko društvo
Dravograd

SEMINAR ZA PREDAVATELJE ČEBELARSTVA

V sodelovanju s Centrom za pospeševanje kmetijstva pri Zadrugi zvezi Slovenije bomo organizirali dvodnevni seminar za predavatelje čebelarstva, ki bo 11. in 12. novembra 1988 v sejni sobi Zadrugi zveze Slovenije v Ljubljani, Miklošičeva 4. Vabimo vse predavatelje čebelarstva, da prijavijo svojo udeležbo na seminarju do 5. 11. 1988 na ZČDS, Cankarjeva 3, Ljubljana. Na seminarju bomo obravnavali naslednje teme: vzrejo matic, selekcijo čebel in čebelje bolezni.

V seznam predavateljev, ki bo objavljen v dvanajsti številki Slovenskega čebelarja, bodo vključeni le tisti predavatelji, ki se bodo udeležili seminarja. Vse ostale informacije bomo udeležencem seminarja poslali naknadno.

ZČDS

krka, tovarna zdravil n.sol.o.

ново mesto

TOZD MARKETING
SEKTOR VETERINA

KRKA V ČEBELARSTVU

ASCOMIZOL® – D

SREDSTVO ZA DEZINFEKCIJO Z DIMLJENJEM

delovnega prostora, praznih panjev, satov, čebelarskega orodja in pribora, posebno v čebelnjakih, ki so okuženi s povzročiteljem poapnele zalege.

KDAJ UPORABITI ASCOMIZOL® D?

1. Uporabimo ga, če je prisoten povzročitelj poapnele zalege v delovnem prostoru, praznih panjih, na čebelarskem orodju in priboru.
2. Uporabimo ga pri vsakem sumu na prisotnost povzročitelja poapnele zalege.
3. Uporabimo ga pred vsako ponovno uporabo satja, osmukalnikov, druge opreme, ki je bila dalj časa v skladišču.

ASCOMIZOL® – SET

za uporabo v veterini – kemoterapeutik

RAZTOPINA ZA ŠKROPLJENJE SATJA Z ZALEGO

RAZTOPINA ZA KAPLJANJE NA IZGOREVALNI LISTEK

KAKO UPORABITI ASCOMIZOL® – SET?

1. Raztopino za škropljenje dodamo sladkorni raztopini in nato z njo škropimo plodiščne sate družin, ki so obbolele za poapnelo zalego.
2. Raztopino za kapljanje na izgorevalni listek uporabimo kot zaščito (preventivno) za čebelje družine, ki jih ogroža povzročitelj poapnele zalege.

KMALU V KRKINI PALETI PROIZVODOV ZA ČEBELARSTVO:

Sredstvo za zaščito satja pred voščenim moljem

Biostimulator za jesensko in spomladansko pospeševanje razvoja čebeljih družin.

Nove vrste visokokvalitetne hrane za čebele

zavarovalna skupnost triglav

n. sol. o.
ljubljana

ZAVAROVANJE ČEBEL, PANJEV, SATJA IN MEDU V MEDIŠČU

Pridobivanje čebeljih pridelkov je nenehno izpostavljeno mnogim nevarnostim, kljub temu pa se čebelarstvo usmerja v tržno proizvodnjo in postaja ne samo dodatni vir, pač pa eden od glavnih virov dohodka čebelarjev. Dragi pa niso samo čebelji pridelki, ampak tudi čebelarska oprema, zato postaja za čebelarje zanimivo tudi zavarovanje čebel, panjev, satja in medu v medišču. Zavarovanje torej pomaga čebelarjem, da v primeru smrti, nezgode čebelje družine ali uničenja oziroma poškodbe opreme lahko kupijo drugo, tako da pridobivanje nementeno teče dalje.

Zavarovalna skupnost Triglav daje vsem čebelarjem možnost, da zavarujejo čebele, panje, satje in med v medišču po posebnih pogojih za zavarovanje. Vsak čebelar lahko zavaruje čebele in pripadajočo opremo pri območnem zavarovalnem zastopniku, na določenem območju pa lahko organizirajo tudi skupinsko zavarovanje čebel v okviru čebelarskega društva. V tem primeru pa mora biti v zavarovanje vključena vsaj polovica čebelarjev določenega območja. Popust pri skupinskih zavarovanjih čebel je lahko do 30 odstotkov na premijsko stopnjo.

Zavarovanje je majhen strošek, čebelarjem pa v primeru nesreče lahko povrne veliko škodo.

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Zveza čebelarskih društev Slovenije, Cankarjeva 3/II, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992.

Časopis izhaja v Ljubljani vsakega 1. v mesecu in je oštevilčen z zaporedno številko meseca. Časopisni (izdajateljski) svet sestavljajo: Andrej Dvoršak, Ivan Esenko, mag. Franc Javornik, Andrej Jernej, inž. Ervin Kuhar, Aleš Mižigaj in inž. Janez Poklutar.

Uredniški odbor sestavljajo: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Andrej Dvoršak, mag. Franc Javornik, inž. Janez Poklutar, Boris Slavec in Pavle Zaletel.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič.

Lektorica: prof. Nuša Radinja.

Cena posamezne številke je 1.600 din.

Letna naročnina za nečlane: v domovini znaša 18.000 din, v tujini pa 13 USA dolarjev. Odpovedi med letom ne upoštevamo.

Članarina, v katero je všteta tudi naročnina za Slovenskega čebelarja, znaša 12.000 din. Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu, vsako nadaljnjo besedo pa plačajo po veljavnem ceniku za splošne oglase.

Cene reklamnih oglasov: cela stran – 240.000 din, pol strani – 140.000 din, četrt strani – 70.000 din. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celoletno objavo 30 odstotkov. Za objave na zunanji strani ovitka ni popusta. Cena splošnih oglasov je 420 din za besedo, enaka cena velja tudi za osmrtnice, ki presegajo 40 besed.

Številka dinarskega žiro računa pri SDK v Ljubljani je: 50101-678-48636. Številka deviznega računa pri LB-GB v Ljubljani je: 50100-620-107-010-30960-943.

Po mnenju št. 421-1/74 pristojnega republiškega organa je časopis oproščen temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiska Tiskarna KURIR, Ljubljana.

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

MALI OGLASI

Prodam prevozni čebelnjak Zastava 635, letnik 77 (atestiran) in 54 AŽ panjev brez čebel. Panji so stari 2 leti. Informacije: (061) 215-337, zvečer 771-340. (Perigoj Rafael – Brda)

Prodam prikolico za prevoz 10 AŽ panjev. Miklič, Sp. Rudnik 2/35, Ljubljana.

Ugodno prodam TAM 4500, predelan za prevoz čebel za 60 AŽ panjev. Ivan Sluga, Sp. Rudnik C I/31, Ljubljana.

Prodam lipov les, primeren za izdelavo okvirjev. Informacije (061) 487-440.

Ugodno prodam parcelo, travnik 1884 m² v G. Brezovici. Je lepa sončna lega, primerna za čebelarjenje. Informacije: (061) 342-836 v večernih urah. (Upelj Valentin, Rožanska 6, 61000 Ljubljana)

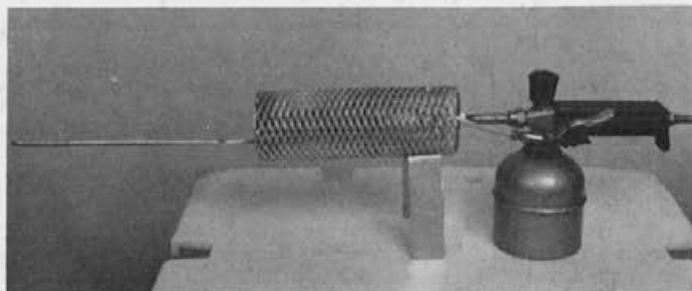
Po povzetju vam pošljemo pokrove z navojem ali brez, za litrske kozarce. Naročila sprejemamo po tel.: (011) 155-654.

Prodam prikolico, preurejeno za prevoz 54 AŽ panjev plus 12 rezervnih družin brez atesta. Vleka je možna s kamionom ali s traktorjem. Možna predelava v kontejner. Bizjak Frančišek, Sanabor 4, 65271 Vipava.

Prodam prevozni čebelnjak za 60 AŽ panjev z atestom ali urejen za osebni avto. Telefon: (061) 731-136 zvečer.

Prodam nov čebelnjak za 24 AŽ panjev. Čebelnjak stoji v Tomišlju pri Igu. Primeren je tudi za počitniško hišico. Telefon (061) 332-433.

ČEBELARJI POZOR – NOVO NA NAŠEM TRŽIŠČU!

Izdelujem plinske kadilnike za zdravljenje varooze. Aktivno snov dodajamo v parafinsko olje. Zdravilno sredstvo vbrizgamo v obliki megle v panj pod velikim pritiskom. Finomehanika Damir Cvitovac, Mirana Jarca 6, Črnomelj, tel.: (068) 51-456.

MIZARSTVO KRŽE – z dolgoletno tradicijo – VRHNIKA

Izdelujemo kvalitetne AŽ panje po konkurenčnih cenah. Panji so iz kvalitetnega smrekovega lesa in rogljičeni (cinkani). Satniki so iz lipovega lesa in vrtani za žičenje. Deset-satne AŽ panje lahko dobite takoj, za ostale vrste panjev tipa AŽ pa sprejemamo naročila. Franc Krže, Idrijska 3, 61360 VRHNIKA, telefon (061) 751-317.

Finančna sredstva za obnovo zgodovinskega spomenika kapele P. P. Glavarja nakažite na ŽR 52100-603-30757 Zavod za varstvo naravne dediščine Novo mesto, Kidričev trg 3, s pripisom »Za obnovo Lanspreža«.